

Notat om forbrugervalg i vandselskaber – version 2012

Titel: Notat om Forbrugervalg i vandselskaber, Version 2012.

Udgiver: DANVA
Vandhuset
Godthåbsvej 83
8660 Skanderborg

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning og baggrund	8
1.1	Baggrund, herunder ministerens bemyndigelse i vandsektorloven	8
1.2	Redegørelsens opbygning	8
1.3	Udarbejdelsen af redegørelsen	9
2.	Forbrugervalgbekendtgørelsens anvendelsesområde	9
2.1	Vandselskaber, omfattet af forbrugerindflydelsesbekendtgørelsen (bekg. § 2, stk. 1)	10
2.2	Undtagne vandselskaber, (bekg. § 2, stk. 3)	10
2.2.1	Forbrugerejede vandselskaber, herunder forbrugerejede andelsselskaber, interessentskaber, foreninger mv.	11
2.2.2	Vandselskaber, der er ejet af forbrugerejede selskaber	11
2.2.3	Kommunale fællesskaber	13
3.	Forbrugerrepræsentanter	13
3.1	Forbrugervalgbekendtgørelsens generelle krav til vandselskaberne og forbrugerrepræsentanter i selskabets bestyrelse.	13
3.2	Antal forbrugerrepræsentanter (bekg. § 2, stk. 1)	14
3.2.1	Hovedreglen i forbrugervalgbekendtgørelsen	14
3.2.2	Vandselskab med medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen efter selskabslovens § 140	14
3.2.3	Vandselskaber med medarbejderrepræsentation i bestyrelsen i henhold til vedtægterne	16
3.2.4	Generalforsamlingens pligt til at vælge flertallet af bestyrelsens medlemmer	16
3.2.5	Ændringer af bestyrelsens sammensætning ved bestyrelsesmedlemmers udtræden (bekg. § 4, stk 2)	17
3.2.6	Valgbar som forbrugerrepræsentant (bekg. § 3, stk. 1)	18
3.2.7	Begrænsninger i valgbarhed i vandselskabets vedtægter eller valgregulativ	19
3.3	Fællesrepræsentanter (bekg. § 4, stk. 1)	20
3.3.1	Fællesrepræsentanter for flere koncernforbundne vandselskaber (bekg. § 4, stk. 4)	20
3.3.2	Fællesrepræsentanter i flere koncernforbundne forsyningselskaber (bekg. § 4, stk.5)	20
3.3.3	Fælles forbrugerrepræsentanter i holdingselskaber, serviceselskaber mv.	23
3.4	Forbrugerrepræsentantens rolle og stilling i bestyrelsen (bekg. § 3, stk. 2)	24
3.4.1	Forbrugerrepræsentantens rettigheder og pligter	24
4.	Gennemførelse af valg af forbrugerrepræsentanter	25
4.1	Valg af forbrugerrepræsentanter	25
4.1.1	Direkte valg (bekg § 2, stk. 2)	25
4.1.2	Indirekte valg via et forbrugerrepræsentantskab (bekg. § 2, stk. 2)	26
4.2	Valgets gennemførelse	27
4.3	Stemmeberettigede forbrugere (bekg. § 1, stk. 2 og § 4, stk. 3)	28
4.3.1	Lige indflydelse og vandselskabets metodefrihed	29
4.3.2	Model 1. Stemmeberettiget er enhver forbruger indenfor selskabets forsyningsområde	31

4.3.3	Model 2 Stemmeberettigede forbrugere er selskabets kunder i forsyningsområdet	31
4.3.4	Model 3 Stemmeberettigede forbrugere er selskabets kunder og aftagere	33
4.3.5	Særligt om stemmeberettigede forbrugere, når vandselskabet har flere forsyningsarter, eller der skal vælges fællesrepræsentanter for flere vandselskaber (bekg. § 4, stk. 4)	35
4.3.6	Særligt om stemmeberettigede forbrugere, når der skal vælges fællesrepræsentanter i multiforsyningskoncern (bekg. § 4, stk. 5 og stk. 6)	36
5.	Tidsfristen for gennemførelse af valg af forbrugerrepræsentation	36
5.1	Frist for gennemførelse af første forbrugervalg (bekg. § 6, stk. 3 og § 4, stk.2)	36
5.2	Frist for forbrugerrepræsentantens indtræden i bestyrelsen (bekg. § 6, stk. 3 og § 4, stk. 1)	37
5.3	Overgangsregel for de vandselskaber, som har gennemført forbrugervalg i medfør af tidligere forbrugervalgbekendtgørelse (bekg § 6, stk. 4)	38
5.4	Valgperiode	38
6.	Vedtægter og valgregulativ	38
6.1	Vedtægtsmæssige bestemmelser om forbrugervalg (bekg. § 5, stk. 1)	38
6.2	Valgregulativ (bekg. § 5, stk. 2)	39
7.	Information til forbrugerne	40
7.1	Information om valg til forbrugerne (bekg. § 5, stk. 3 og stk. 4)	40
7.2	Indholdet og omfanget af information til forbrugerne	41
7.3	Information via betalingsvedtægt og vandforsyningsregulativ	41
8.	Brugerråd	42
9.	Sanktioner og klage	42
10.	Eksempler på organisering af kravet om forbrugerrepræsentanter i bestyrelsen	43
10.1	Praktisk eksempel på sammensætning af bestyrelsen efter forbrugervalg	43
10.1.1	Eksempel 1 – enkelt selskab	43
10.1.2	Eksempel 2 – holdingselskab	44
10.1.3	Eksempel 3 – holdingselskab med forskellige forsyningselskaber	46
10.2	Praktiske eksempler på gennemførelse af valg	47
10.2.1	Elektronisk valg	47
10.3	Valg ved personligt fremmøde	49
10.3.1	Valg ved brevstemme	50
BILAG 1		53
	Bekendtgørelse om forbrugerindflydelse i vandselskaber	53
BILAG 2		55
	VEDTÆGTSÆNDRINGER	55
BILAG 3		57
	VALGREGULATIV	57

Bilag 4	62
Beslutningskatalog Forbrugervalg i Vandselskab A/S	62
Bilag 5	71
DANVA notat: Anbefalinger - honorar for bestyrelsesarbejde i vand- og kloakforsyningsselskaber	71
Bilag 6	74
DANVA notat: Anbefalinger - inhabilitet i forsyningernes ledelse	74

Notat om forbrugervalg i vandselskaber – version 2012

Miljøministeren udsendte i 2010 den første bekendtgørelse om forbrugerindflydelse i vandselskaber. Drøftelserne om indholdet i bekendtgørelsen fortsatte dog i vandsektoren og blandt politikerne, hvorfor der er kommet ændringer i reguleringen. De aktuelle regler findes i bekendtgørelserne nr. 722 og 812 fra 2012.

Dette er den konkrete anledning til, at DANVAs bestyrelsen opfordrede til en opdatering af Notat om forbrugervalg i vandselskaber fra 2011.

Nærværende notat, version 2, er baseret på skrivearbejdet fra Advokatfirma Energi & Miljø og sparringen fra forsyningsfolk. De aktive har således været:

Dorthe Bulow, Københavns Energi A/S

Mette Thomasen, Københavns Energi A/S

Kristian Beyer, Frederiksberg Forsyning A/S

Liselotte H. Jensen, Fredericia Spildevand A/S

Erik Hansen, Nyborg Forsyning og Service A/S

Susanne Vangsgård, DANVA

Pernille Aagaard Truelsen, Advokatfirma Energi & Miljø

Formål og eksterne med særlig interesse

Det primære formål med notatet har været at sikre, at der lå betragtninger om indholdet af centrale begreber og emner. Endvidere vil der være eksempler på organisering af kravet om forbrugerindflydelse og bilag til inspiration i forhold til beslutningskatalog, vedtægter, valgregulativ og proces. Notatet vil desuden integrere nogle hidtil gjorte erfaringer samt behandle emnet elektronisk valg i større grad end i version 1.

Naturstyrelsen har haft mulighed for at vurdere, om fremstillingen i notatet synes lovmedholdelig – og har i den proces været konstruktive.

Naturstyrelsen og Selskabsstyrelsen har derudover meddelt, at de inden for kort tid vil udsende et fælles notat om valg i koncerner, som vil blive indarbejdet i en version 3 af notatet.

Desværre meldte Forbrugerrådet pas, da de blev anmodet om at bidrage til udarbejdelse af nærværende notat.

Opmærksomhedspunkter

Det er vigtigt at bemærke, dels at reglerne ikke er detaljerede – dels at det enkelte vandselskabs opfølgning på kravene vil være afhængig af såvel den konkrete organisation som lokale ønsker til bestyrelsen mm. Lovgivningen giver stor metodefrihed til vandselskaberne.

Det er begrænset, hvor mange anbefalinger der findes i notatet – netop fordi notatets formål er at være juridisk beskrivende, og da regler lægger op til metodefrihed.

Vi vil dog gøre opmærksom på, at et af vandselskabernes første beslutninger bliver, hvor omfattende og "forkromet" en valgmodel der ønskes. Skal valget indgå i en PR-strategi – eller skal en "minimumstilgang" anvendes.

Det synes også værd at overveje, hvilke signaler vandselskaber vil give i sin kommunikation til forbrugere – når vi taler om reel forbrugerindflydelse. En forventningsafstemning taler for, at vendingen "valg til bestyrelsen blandt forbrugere" eller lignende overvejes anvendt.

Elektronisk valg er et emne, som flere har ytret interesse for. I den forbindelse er definitionen af stemmeberettiget forbruger altafgørende – og her kommer lokale hensyn i spil, da reguleringen giver vidde rammer. DANVA vil arbejde for at synliggøre forskellige leverandørers it-løsninger til gennemførelse af elektronisk valg. Dette er i overensstemmelse med et af principperne fra DDV (Det Digitale Vandselskab), som indebærer, at foreningen via den såkaldte DDV-arkitektur vil understøtte et marked med flere it-løsninger fra flere systemleverandører. DDV principper er specielt relevante at erindre, hvis et vandselskab ønsker kommunikation mellem diverse it-løsninger. Relevante oplysninger findes <http://www.detdigitalevandselskab.dk/Default.aspx?ID=3942&TokenExist=no>

Afslutningsvis kan det oplyses, at vandselskaber tidligere har haft dialog med Forsyningssekretariatet mhp., at omkostningerne til forbrugervalget kunne betragtes som en 1:1 omkostning – dog uden succes. Ligesom emnet har været fremført af et vandselskab som forslag til et muligt miljø- og servicemål – dog uden accept heraf fra Naturstyrelsen. Emnet er atter til diskussion, og foreningen vil naturligvis informere, såfremt status ændrer sig.

DANVA December 2012

1. Indledning og baggrund

1.1 Baggrund, herunder ministerens bemyndigelse i vandsektorloven

Vandsektorlovens § 12, lov nr. 469, 2009, har denne ordlyd:

”Miljøministeren kan fastsætte regler om forbrugerrettigheder i forbindelse med levering af vand eller afledning af spildevand, herunder regler om gennemsigtighed om priser og vilkår og om forbrugerindflydelse.”

Ministeren har udnyttet bemyndigelsen i vandsektorlovens § 12, og udstedte i 2010 bekendtgørelse om forbrugerindflydelse i vandselskaber, jf. bekendtgørelse nr. 1194, 2010, som indeholdt krav om, at vandselskaberne skulle gennemføre valg af forbrugerrepræsentanter til vandselskabernes bestyrelser senest 1. juli 2011.

Som følge af pres fra vandsektoren valgte ministeren at udskyde fristen for gennemførelse af forbrugervalg først til 1. januar 2012 og senere til 1. januar 2013¹. I sommeren 2012 valgte ministeren at udstede en helt ny forbrugervalgbekendtgørelse, jf. bekendtgørelse nr. 722 af 16. juni 2012. Som følge af, at der ikke var indsat en specifik frist for gennemførelse af forbrugervalg i den nye bekendtgørelse, blev der foretaget en tilføjelse om frister ved bekendtgørelse nr. 812 af 18. juli 2012. I det følgende omtales bekendtgørelserne samlet som ”forbrugervalgbekendtgørelsen”.

Selvom vandsektorlovens § 12 giver miljøministeren en bred bemyndigelse til at fastsætte regler om forbrugerrettigheder i forhold til vandselskaber, har ministeren endnu ikke udstedt bekendtgørelser om andre forbrugerrettigheder.

Lovbemærkningerne til vandsektorlovens § 12 er meget sparsomme og angiver ikke andet end, at ministeren vil kunne udforme regler om forbrugerindflydelse svarende til de regler, der findes i elforsyningsloven. De regler, der er udstedt om forbrugerindflydelse i vandselskaber, adskiller sig imidlertid væsentligt fra de tilsvarende regler, der gælder efter elforsyningsloven og varmforsyningsloven. En afgørende forskel er, at efter elforsyningsloven og varmforsyningsloven er der ikke krav om forbrugerindflydelse i de kommunalt ejede selskaber. Det modsatte gælder i medfør af vandsektorlovens forbrugervalgbekendtgørelse, hvor der også i de kommunalt ejede vandselskaber er krav om forbrugerindflydelse.

1.2 Redegørelsens opbygning

I denne redegørelse beskrives hovedsageligt vandselskabernes konkrete håndtering af kravet om forbrugerindflydelse efter forbrugervalgbekendtgørelsen.

Redegørelsen er en opdatering af en tidligere DANVA-notat om samme emne fra 2011, se ”Notat om forbrugervalg i vandselskaber” dateret 9. februar 2012.

---

¹ jf. bekendtgørelse nr. 267 af 31. marts 2011 og bekendtgørelse nr. 1021 af 21. oktober 2011

Redegørelsen er opdelt i to hovedafsnit.

Hovedafsnit I indeholder en generel gennemgang af, hvordan reglerne i forbrugervalgbekendtgørelsen skal håndteres i praksis.

Hovedafsnit II indeholder en eksempelsamling. I denne samling foretages gennemgange og løsningsforslag af en række konkrete problemstillinger, som forbrugervalgbekendtgørelsen kan give anledning til. Ikke alle de nævnte problemstillinger i hovedafsnit II vil have samme relevans for alle vandselskaber, men er særligt afhængigt af det enkelte vandselskabs konkrete organisation.

Bagerst i denne redegørelse findes følgende bilag:

- Bilag 1: Optryk af forbrugervalgbekendtgørelsen
- Bilag 2: Forslag til vedtægtstekst angående forbrugervalg
- Bilag 3: Forslag til udformningen af et valgregulativ
- Bilag 4: Beslutningskatalog
- Bilag 5: DANVA anbefaling om honorar
- Bilag 6: DANVA anbefaling om inhabilitet

Angående bilag 2 og 3 bemærkes det særligt, at der alene er tale om *forslag* til standardtekster. Et vandselskabs særlige organisation eller ønsker til vedtægter og valgregulativ kan indebære, at bilagene ikke vil være anvendelige for det pågældende vandselskab.

1.3 Udarbejdelsen af redegørelsen

Redegørelsen er udarbejdet af Advokatfirmaet Energi & Miljø for DANVA med bistand fra en følgegruppe bestående af følgende medlemmer:

- Mette Hedelund Thomasen; KE
- Dorthe von Bülow; KE
- Kristian Beyer; Frederiksberg Forsyning A/S
- Erik Hansen, Nyborg Forsyning og Service A/S
- Liselotte Haugaard Jensen, Fredericia Spildevand A/S
- Susanne Vangsgaard, DANVA

Følgegruppen har formuleret spørgsmål om forbrugervalg i vandselskaber og har kommenteret på udkast til dette notat. I forlængelse heraf blev udarbejdet et revideret notat, hvori følgegruppens bemærkninger og kommentarer blev indarbejdet.

Naturstyrelsen har ikke deltaget i følgegruppen, men haft redegørelsen til gennemsyn og har også haft lejlighed til at kommentere på denne.

2. Forbrugervalgbekendtgørelsens anvendelsesområde

2.1 Vandselskaber, omfattet af forbrugerindflydelsesbekendtgørelsen (bekg. § 2, stk. 1)

Alle vandselskaber, som er omfattet af vandsektorloven, er som udgangspunkt omfattet af forbrugervalgbekendtgørelsens krav om forbrugerindflydelse på bestyrelsesniveau. Det gælder også de vandselskaber, som er direkte eller indirekte ejet af en kommune.

Naturstyrelsen, som er ressortmyndighed i relation til forbrugervalgbekendtgørelsen, har således ved brev af 10. december 2010 oplyst, at også kommunalt ejede vandselskaber er omfattet af forbrugerindflydelseskravet i forbrugervalgbekendtgørelsen. Styrelsen begrundet det med, at valg til kommunalbestyrelsen ikke kan sidestilles med, at et vandselskabs forbrugere udøver ejer- eller medlemsbeføjelser. Endvidere påpeger styrelsen særligt, at juridiske personer, som tilhører forbrugerbegrebet i forbrugervalgbekendtgørelsen, ikke er stemmeberettiget i forbindelse med kommunalbestyrelsesvalg.

Et selskab, som alene renser spildevand, er også et vandselskab omfattet af vandsektorlovens § 2, stk. 1 og får i øvrigt også udmeldt eget prisloft. Hvis der er tilknyttet "forbrugere", herunder store virksomheder til renseselskabet, skal der dermed også vælges forbrugerrepræsentanter i vandselskaber, som varetager spildevandsrensning.

Et vandselskab, som alene renser spildevand for andre vandselskaber, eller et vandselskab, som alene leverer vand til andre vandselskaber, er ifølge Naturstyrelsens vejledende udtalelse af 14. november 2012 derimod ikke omfattet af reglerne om forbrugerrepræsentanter i selskabets bestyrelse. Det skyldes, at der ved forbruger efter forbrugervalgbekendtgørelsen forstås forbruger, som aftager ydelser til eget brug i det pågældende vandselskabs eget forsyningsområde. Det skal bemærkes, at et vandselskab i sammenhæng med for eksempel vandforsyningsloven kan anses som "forbruger", hvorfor f. eks. vandforsyningslovens prisregler også finder anvendelse på vand som leveres til et vandselskab fra et andet vandselskab.

2.2 Undtagne vandselskaber, (bekg. § 2, stk. 3)

Vandselskaber, der er omfattet af vandsektorloven og dermed omfattet af forbrugervalgbekendtgørelsen, er undtaget krav om forbrugervalgte medlemmer i bestyrelsen, såfremt kriterierne i forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 3 er opfyldt.

Forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 3, har denne ordlyd:

"Stk.3. Kravet om valg af forbrugerrepræsentanter efter stk. 1 gælder ikke i vandselskaber,

1) hvor vandselskabets forbrugere direkte eller indirekte via et repræsentantskab vælger flertallet af vandselskabets bestyrelse ved udøvelse af deres beføjelser som ejere, medlemmer eller på lignende måde,

2) som er ejet af en juridisk person, hvor flertallet af bestyrelsen for den juridiske person er valgt eller udpeget på den i nr. 1, nævnte måde, og denne bestyrelse vælger vandselskabets bestyrelse, eller

3) som er organiseret som kommunale fællesskaber efter § 60 i den kommunale styrelseslov.”

Efter § 2, stk. 3, er det således vandselskabets konkrete ejerforhold og organisation, der er afgørende for, om vandselskabet er fritaget fra kravene i forbrugerrepræsentation ifølge forbrugervalgbekendtgørelsen.

I nedenstående punkt 2.2.1 – 2.2.4 gives eksempler på, hvilke typer af vandselskaber, der kan undtages fra bekendtgørelsens krav, og hvilke der ikke kan.

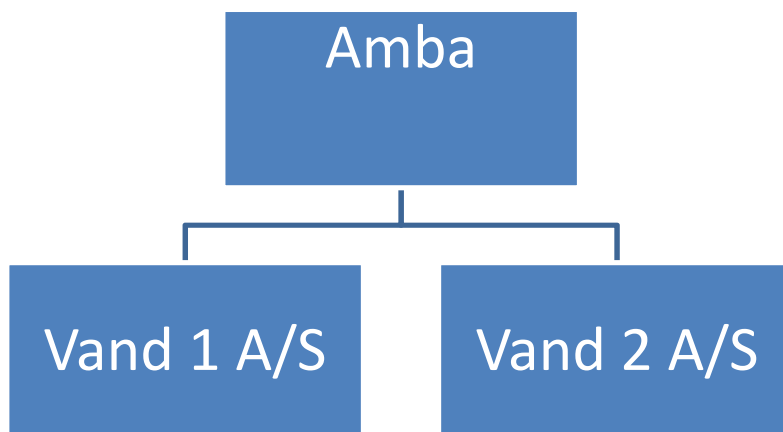
2.2.1 Forbrugerejede vandselskaber, herunder forbrugerejede andelsselskaber, interessentskaber, foreninger mv.

Ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk., 3, nr. 1, undtages vandselskaber, hvor forbrugerne i deres egenskab af ejere/medlemmer vælger flertallet af bestyrelsens medlemmer direkte eller indirekte, herunder igennem et repræsentantskab.

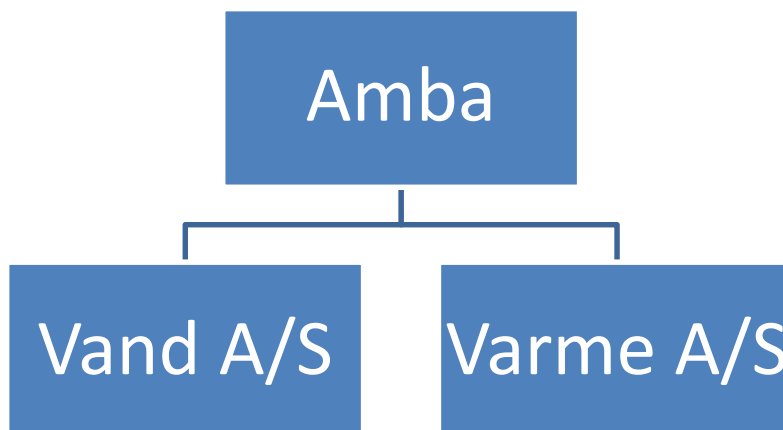
I praksis vil bestemmelsen indebære, at forbrugerejede vandselskaber vil være undtaget fra de særlige krav om forbrugerrepræsentanter ifølge forbrugervalgbekendtgørelsen. Da forbrugerne i de forbrugerejede vandselskaber allerede som følge af selskabets ejer- og organisationsform i forvejen vælger selskabets ledelse, ville det savne mening at lade sådanne selskaber være omfattet af yderligere krav om forbrugerindflydelse.

2.2.2 Vandselskaber, der er ejet af forbrugerejede selskaber

Bestemmelsen i forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 3, nr. 2, vedrører de tilfælde, hvor et vandselskab ejes af et selskab, hvor forbrugerne vælger hovedparten af bestyrelsesmedlemmerne i dette selskab. Som eksempel kan nævnes forbrugerejede selskaber eller selvejende institutioner, som er ejer af to vandselskaber. Et forbrugerejet vandselskab vil kunne være ejer af to vandselskaber, hvis det forbrugerejede selskab f.eks. i forbindelse med fusion er blevet ejer af to vandværker, men ønsker at drive vandværkerne i to selvstændige aktieselskaber for at kunne opretholde særskilt prisloft for hvert vandværk. Se nedenstående figur:

Endvidere har en række forbrugerejede vandselskaber i forbindelse med vandreformens ikrafttræden været nødsaget til at ændre deres organisation, fordi der i disse selskaber har været anden forsyningsaktivitet, f. eks. varmforsyningsvirksomhed inden for samme selskab. Som eksempel på sådanne selskaber kan nævnes RVV Amba, Odder Vand og Varme Amba og Videbæk Energi Amba. For at opfylde kravet i vandsektorlovens § 19, stk. 1², således som denne bestemmelse var formuleret indtil lovændringen i sommeren 2012, har disse selskaber måttet udskille vand- og varmforsyningsaktiviteterne i to selvstændige selskaber. Typisk er omstruktureringen gennemført ved, at andelsselskabet har stiftet to aktieselskaber, hvortil henholdsvis vandforsyningsaktiviteterne og varmforsyningsaktiviteterne er udskilt, se nedenstående figur.

Efter der er gennemført en udskillelse af vandforsyningsaktiviteten til et særskilt selskab, er det kun vandselskabet, der er omfattet af vandsektorloven og forbrugervalgbekendtgørelsen. Med bestemmelsen i forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 3, nr. 2, undtages vandselskabet fra særskilt krav om valg af forbrugerrepræsentanter, fordi forbrugerne vælger hovedparten af bestyrelsesmedlemmerne i andelsselskabet - mo-

² Ved lov nr. 578 af 16. juni 2012 fik vandselskaber via en ændring af vandsektorlovens § 19 adgang til inden for samme selskab at drive el- og varmforsyningsvirksomhed, når blot der er regnskabsmæssig adskillelse. Adgangen af vandsektorlovens § 19 havde primært til formål at gøre det muligt for vandselskab at opretholde en mindre el- og varmeproduktion baseret i forbindelse med spildevandsbehandlingen. Ændringen af vandsektorlovens § 19 skulle ikke i videre omfang give vandselskaber mulighed for i samme selskaber at drive såvel aktiviteter omfattet af elforsyningslov, varmforsyningslov og vandsektorlov.

derselskabet – ved udøvelse af deres beføjelser som ejere, medlemmer eller på lignende måde.

2.2.3 Kommunale fællesskaber

Vandselskaber, der er organiseret som fælleskommunale selskaber godkendt efter kommunestyrelseslovens § 60, er fritaget fra kravet om forbrugerindflydelse, jf. § 2, stk. 3, nr. 3.

Baggrunden for, at fælleskommunale selskaber er fritaget for forbrugerindflydelseskravet er, at disse betragtes som specialkommuner. Endvidere er deltagerne i selskabets bestyrelse underlagt kommunalbestyrelsens instruktionsbeføjelse. Valg af forbrugerrepræsentanter til bestyrelsen, hvor disse samtidig skal være underlagt kommunalbestyrelsens instruktionsbeføjelse, er uforeneligt.

Det skal understreges, at efter vandsektorlovens vedtagelse er det ikke længere muligt at etablere vandselskaber som fælleskommunale selskaber efter kommunestyrelseslovens § 60. De fælleskommunale vandselskaber, som eksisterede på tidspunktet for vandsektorlovens vedtagelse, fik dog i henhold til lovens § 32 lov at fortsætte som fælleskommunalt selskab efter kommunestyrelseslovens § 60.

3. Forbrugerrepræsentanter

3.1 Forbrugervalgbekendtgørelsens generelle krav til vandselskaberne og forbrugerrepræsentanter i selskabets bestyrelse.

Ved forbrugervalgbekendtgørelsen har miljøministeren bestemt at forbrugernes indflydelse og indsigt i vandselskabernes drift skal komme til udtryk på ledelsesplan ved at stille krav om, at der stødse er forbrugerrepræsentanter iblandt bestyrelsesmedlemmerne. Det skal understreges, at i bestyrelsesarbejdet kan forbrugerrepræsentanten ikke som sådan varetage forbrugernes interesse, men skal principielt alene varetage selskabets interesse.

I praksis indebærer bekendtgørelsens krav, at de vandselskaber, som ikke er undtaget fra bekendtgørelsens krav om forbrugerrepræsentation, jf. ovenfor i punkt 2, skal afholde særlige forbrugervalg til afklaring af, hvem der skal indgå i vandselskabets bestyrelse som forbrugerrepræsentanter. Det gælder også de vandselskaber, som er direkte eller indirekte ejet af en kommune.

Kravet om forbrugerrepræsentanter i vandselskabernes bestyrelser kan indebære, at disse selskaber får en meget stor bestyrelse, hvis der samtidig skal vælges medarbejderrepræsentanter efter selskabsloven eller vedtægterne, jf. nærmere nedenfor i afsnit 10.1.3. Efter selskabsloven er det muligt, at bestyrelsen kan nedsætte et forretningsudvalg f.eks. på 3 personer. Nedsættelse af forretningsudvalg må dog ikke gennemføres med henblik på at holde bestemte grupper, f.eks. medarbejderne eller for-

brugerne, helt uden for indsigt og indflydelse. Forretningsudvalget kan derfor ikke gives en generel besluttende myndighed, men kan bruges som sagsforberedende og gennemførende organ for bestyrelsens beslutninger. Forretningsudvalget kan naturligvis også gives speciel bemyndigelse til at udføre bestemte opgaver eller til at træffe endelig afgørelse i en bestemt eller bestemte sager.

3.2 Antal forbrugerrepræsentanter (bekg. § 2, stk. 1)

3.2.1 Hovedreglen i forbrugervalgbekendtgørelsen

Det er hovedreglen ifølge forbrugervalgbekendtgørelsen, at der skal vælges ”mindst to forbrugerrepræsentanter til et vandselskabs bestyrelse for at sikre forbrugernes medindflydelse på vandselskabets ledelse.

Det vil sige, at som hovedregel er 2 forbrugerrepræsentanter det mindste antal repræsentanter, der kan vælges for at opfylde forbrugervalgbekendtgørelsens krav. Det er dog også muligt at vælge flere.

I vandselskaber med medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen valgt efter selskabslovens § 140 gælder dog særlige regler, se straks nedenfor.

3.2.2 Vandselskab med medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen efter selskabslovens § 140

Ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 1, 2. pkt., findes der en undtagelse til kravet om, at vandselskaber skal have mindst to forbrugerrepræsentanter i bestyrelsen.

Forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 1, 2. pkt., har denne ordlyd:

”I vandselskaber, hvori medarbejderne vælger medlemmer til bestyrelsen efter reglerne i selskabslovens § 140, kan antallet af forbrugerrepræsentanter begrænses til ét medlem.”

Af bestemmelsen kan det udledes, at der alene stilles krav om valg af én forbrugerrepræsentant i vandselskaber, som i bestyrelsen har indvalgt medarbejderrepræsentanter i medfør af selskabslovens § 140.³ Virksomhedens forpligtelse til at have medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140 aktiveres ifølge loven, såfremt det pågældende selskab i en 3-årig periode har beskæftiget mindst 35 medarbejdere i gennemsnit. Selskaber, som ikke har eksisteret i 3 år, er således efter loven ikke forpligtet af kravene om medarbejderrepræsentation i selskabslovens § 140. Mange

---

3

I selskabsrepræsentationsbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 334 af 30 marts 2012 om medarbejderrepræsentation i aktie- og anpartsselskaber er der fastsat detaljerede regler om valg af medarbejderrepræsentanter efter selskabslovens § 140.

vandselskaber har først ved udgangen af 2012 eksisteret i 3 år, og bliver dermed først i 2013 omfattet af reglerne om medarbejderrepræsentation i bestyrelsen, jf. selskabslovens § 140. .

Det skal nævnes, at i visse tilfælde har medarbejderne også ret til koncernrepræsentation efter selskabslovens § 141, det vil sige ret til at deltage i holdingselskabets bestyrelse, selvom medarbejderne ikke er ansat heri. Muligheden for koncernrepræsentation omtales ikke yderligere i det følgende, idet det ikke har betydning for forbrugerrepræsentation.

Reguleringen af medarbejderrepræsentation ifølge selskabslovens § 140 har alene til formål at beskytte en virksomheds medarbejdere. Derfor fungerer reguleringen som en ensidig rettighed for medarbejderne og som en forpligtelse for virksomheden (arbejdsgiver) til at indlemme medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen. Det vil sige, at det er medarbejderne selv, som ved en ja/nej afstemning afgør, om de ønsker at gøre brug af deres ret til medarbejderrepræsentation i selskabets bestyrelse efter selskabslovens § 140.

Selskabslovens § 140 tildeler medarbejderne en ret til at vælge et antal medlemmer af bestyrelsen svarende til halvdelen af det antal bestyrelsesmedlemmer, der vælges af generalforsamlingen og af andre i henhold til vedtægterne. Dette indebærer, at man ved beregningen tager udgangspunkt i det antal bestyrelsesmedlemmer, som er valgt af generalforsamlingen og udpeget af andre i henhold til en vedtægtsbestemmelse herom. Summen af disse to kategorier af bestyrelsesmedlemmer divideres med to, og er resultatet ikke et helt tal, rundes der op. For eksempel skal der i tilknytning til en bestyrelse med 5 generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer vælges 3 medarbejderrepræsentanter efter selskabslovens § 140. Hvis der i bestyrelsen er 5 generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer og 1 forbrugervalgt bestyrelsesmedlem, skal der ligeledes vælges 3 medarbejderrepræsentanter.

Det skal fremhæves, at repræsentanter i en bestyrelse, som er valgt direkte på baggrund af en lov, ikke skal tælles med ved opgørelse af det antal medarbejderrepræsentanter, der skal vælges efter selskabslovens § 140. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har udtalt, at forbrugerrepræsentanter i vandselskaber valgt efter forbrugervalgbekendtgørelsen ikke er valgt ved lov, men på baggrund af vedtægtsbestemmelse herom. Forbrugervalgbekendtgørelsen er nemlig rettet mod vandselskaberne og stiller krav om, at der i vandselskabernes vedtægter skal være bestemmelser om valg af forbrugerrepræsentanter. Forbrugervalgbekendtgørelsen tildeler ikke forbrugerne en direkte ret til at få repræsentation i vandselskabets bestyrelse, hvis der ikke er samtidig vedtægtsmæssig bestemmelse herom.

Ifølge ordlyden af forbrugervalgbekendtgørelsen kan der i selskaber, som medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140, også vælges mere end 1 forbrugerrepræsentation. Selvom der alene er krav om 1 forbrugervalgt repræsentant i bestyrelsen, kan der også godt vælges flere, f.eks. 2.

Ifølge selskabslovens § 140 kan medarbejderne beslutte at vælge et færre antal repræsentanter end medarbejderne er berettiget til i henhold til loven. Selvom medarbejderne f.eks. er berettiget til at vælge 3 medarbejderrepræsentanter til bestyrelsen,

kan medarbejderne vælge kun at benytte sig af retten til at vælge 2 repræsentanter. Det skal fremhæves, at selskabet hverken har indflydelse eller bestemmer, om medarbejderne vælger medarbejderrepræsentanter, eller om de vælger det fulde antal repræsentanter, som disse er berettiget til, eller et færre antal. Det er alene medarbejderne, der har indflydelse herover. Det skal dog samtidig understreges, at det i de tilfælde, hvor medarbejderne vælger ikke at gøre brug af den fulde ret til medarbejderrepræsentanter, men f. eks. kun vælger 2 selvom de havde ret til 3, vil kunne nedbringe størrelserne af vandselskabets bestyrelse. F.eks. 4 generalforsamlingsvalgte, 1 forbrugerrepræsentant og 2 medarbejderrepræsentanter.

3.2.3 Vandselskaber med medarbejderrepræsentation i bestyrelsen i henhold til vedtægterne

I selskabsrepræsentationsbekendtgørelsen er der i § 24 en særlig regel om, at et selskab og dennes medarbejdere kan indgå frivillige ordninger om medarbejderrepræsentation i selskabets bestyrelse. Frivillige ordninger skal dog have hjemmel i selskabets vedtægter.

Mange vandselskaber har valgt at indsætte bestemmelser i vedtægterne om medarbejderrepræsentation velvidende, at vandselskabet ikke var forpligtet til medarbejderrepræsentation i medfør af selskabslovens § 140. Baggrunden for de frivillige ordninger om medarbejderrepræsentation har været dels ønsket om at sikre medarbejderne indsigt og indflydelse i selskabets ledelse, dels tidligere ud fra, at vandselskabet, selvom det ikke havde eksisteret i 3 år, lige så vel kunne indrette sig på medarbejderrepræsentation, som ville blive aktiveret ved 3 års periodens udløb.

Juridisk er frivillige ordninger om medarbejderrepræsentation, som er hjemlet i vedtægterne, ikke det samme som obligatorisk medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140, som gælder, uanset vedtægtsmæssig bestemmelse herom.

Naturstyrelsen har pr. e-mail af 10. december 2010 til DANVA bekræftet, at der i forhold til forbrugervalgbekendtgørelsen ikke kan sluttet analogt mellem frivillig medarbejderrepræsentation i medfør af vedtægterne og obligatorisk medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140. Det vil sige, at en vedtægtsmæssig bestemmelse om to eller flere medarbejderrepræsentanter ikke kan erstatte medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140.

Sammenfattende skal der således i vandselskaber, hvor medarbejderrepræsentation er frivillig og fastlagt i vedtægterne, være mindst to forbrugerrepræsentanter. Den mulighed der er for, at vandselskabet kun har en forbrugerrepræsentant i bestyrelsen, gælder kun i det tilfælde, hvor medarbejderne reelt har udnyttet deres ret til repræsentation efter selskabslovens § 140. I 2013 vil de fleste vandselskaber med mere end 35 medarbejder have eksisteret i 3 år, og der vil i disse selskaber være ret til medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140.

3.2.4 Generalforsamlingens pligt til at vælge flertallet af bestyrelsens medlemmer

I forhold til vandselskaber, som er organiseret som aktieselskaber, gælder der efter aktieselskabsloven et selvstændigt krav til bestyrelsens sammensætning, jf. selskabslovens § 120, stk. 1, som har denne ordlyd:

"I aktieselskaber skal flertallet af medlemmerne af bestyrelsen eller tilsynsrådet vælges af generalforsamlingen."

I medfør af aktieselskabslovens § 120 skal et aktieselskabs bestyrelse stedse have en sammensætning, således at minimum halvdelen af medlemmerne + 1 medlem er valgt af generalforsamlingen. Det er efter ordlyden af selskabslovens § 120 ikke tilstrækkeligt, at formanden er valgt af generalforsamlingen, og dennes stemme er afgørende. Der skal være +1 generalforsamlingsvalgt repræsentant i bestyrelsen.

Vandselskaber, der er organiseret som aktieselskaber, skal således sikre sig, at selv om medarbejdere, forbrugere og eventuelle andre – til eksempel myndigheder, sagkyndige eller lignende – udpeger bestyrelsesmedlemmer til vandselskabets bestyrelse, skal generalforsamlingen dog stadig udpege flertallet heraf.

Et vandselskabs vedtægter skal således udformes sådan, at kravene både til medarbejder- og forbrugerrepræsentation kan overholdes samtidig med overholdelsen af selskabslovens § 120. Som eksempel vil et vandselskab med 2 forbrugerrepræsentanter, 2 medarbejderrepræsentanter valgt på baggrund af vedtægterne skulle have mindst 5 generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer.

Det skal nævnes, at i vandselskaber, hvor der hidtil har været direkte medarbejderrepræsentation på baggrund af vedtægterne, og hvor selskabet ikke er omfattet af selskabslovens § 140, kan vedtægterne udformes således, at medarbejderne ikke vælges på baggrund af vedtægterne, men i stedet udpeges af generalforsamlingen. Konsekvensen heraf er, at medarbejderne tæller med i opgørelsen af de generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer efter selskabslovens § 120. Medarbejderrepræsentanterne vil dog også kunne afsættes af generalforsamlingen, hvis disse ikke er valgt på baggrund af vedtægtsmæssig bestemmelse. I et vandselskab, hvor generalforsamlingen udpeger to medlemmer til bestyrelsen, som repræsentanter for medarbejderne, uden at dette er vedtægtsbestemt, vil der i vandselskabet kunne være f.eks. 2 forbrugervalgte medlemmer og 4 generalforsamlingsvalgte medlemmer af bestyrelsen, hvoraf de 2 af de 4 generalforsamlingsvalgte udgør repræsentanter for medarbejderne.

3.2.5 Ændringer af bestyrelsens sammensætning ved bestyrelsesmedlemmers udtræden (bekg. § 4,stk 2)

Hvis et generalforsamlingsvalgt bestyrelsesmedlem eller forbrugervalgt bestyrelsesmedlem udtræder af bestyrelsen eller har forfald, kan der opstå den situation, at de generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer ikke udgør flertallet, eller at forbrugervalgbekendtgørelsens krav om mindst 2 forbrugerrepræsentanter ikke er opfyldt.

Ordlyden af selskabslovens § 120 nævner alene, at generalforsamlingen skal *vælge* flertallet af bestyrelsesmedlemmerne. Bestemmelsen vedrører efter sin ordlyd alene

valgbehandlingen og normerer derfor ikke det enkelte bestyrelsesmedlems adfærd, hvorfor det heraf kunne udledes, at der ikke er pligt til at afholde suppleringsvalg, hvis generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer kommer i "undertal" i bestyrelsen.

Imidlertid er formålet med selskabslovens § 120, at generalforsamlingen stedse skal være sikret "kontrol" over flertallet af bestyrelsesmedlemmerne, hvilket kunne tale for, at der skal afholdes suppleringsvalg i ovennævnte tilfælde, også selvom der ikke er pligt til det.

I forhold til forbrugervalgbekendtgørelsen er der med bestemmelsen i § 4, stk. 2 forudsætningsvist indsat krav om, at et vandselskab skal afholde suppleringsvalg, hvis et forbrugervalgt bestyrelsesmedlem har forfald i mere end 6 måneder. Ifølge § 4, stk. 2 skal et vandselskab foranledige, at der afholdes suppleringsvalg senest 6 måneder efter at selskabet ikke længere opfylder kravet om valg af forbrugerrepræsentanter til selskabets bestyrelse.

Som følge af de administrative omkostninger, der er forbundet med at afholde suppleringsvalg af forbrugerrepræsentanter, anbefales det, at der vælges suppleanter for de forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer. Suppleanterne indtræder i bestyrelsen, hvis et bestyrelsesmedlem udtræder. Endvidere kan der også indsættes bestemmelse om, at suppleanterne indtræder ved et bestyrelsesmedlems forfald igennem en længere periode, f.eks. 6 mdr. Herved kan vandselskabet undgå at afholde suppleringsvalg. Det skal understreges, at et selskabs forretningsorden typisk regulerer, hvornår suppleanten kan indtræde i bestyrelsen. Det er således ikke det enkelte bestyrelsesmedlem selv, der råder over, hvornår suppleanten indtræder i bestyrelsen.

3.2.6 Valgbar som forbrugerrepræsentant (bekg. § 3, stk. 1)

Opstilling som kandidat til et forbrugervalg kræver iagttagelse af valgbarhedskriterierne, som fremgår af forbrugervalgbekendtgørelsens § 3, stk. 1.

Bestemmelsen har denne ordlyd:

"Valgbar til bestyrelse og forbrugerrepræsentantskab efter § 2, stk. 1 og 2, er enhver fysisk person, der er myndig, uanset om vedkommende er forbruger i vandselskabet."

Det eneste valgbarhedskriterium, som en kandidat til forbrugervalg skal overholde i henhold til forbrugervalgbekendtgørelsen, er, at den pågældende kandidat skal være myndig. En kandidat, der ønsker at blive valgt som forbrugerrepræsentant til bestyrelsen, behøver ikke at være forbruger i selskabet.

3.2.7 Begrænsninger i valgbarhed i vandselskabets vedtægter eller valgregulativ

Selvom der således i bekendtgørelsen er vide rammer for, hvilke kandidater, der kan stille op til valg som forbrugerrepræsentant i vandselskabet, er der i forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2, forudsat, at vandselskabet enten i vedtægterne eller regulativet kan fastsætte regler om, hvem der er valgbar som forbrugerrepræsentant.

Ifølge Naturstyrelsens svar til DANVA pr. e-mail af 26. januar 2011 er det lovligt i et valgregulativ at fastsætte stillerkrav til de repræsentanter, der ønsker at stille op til valget. Stillerkravene skal dog være sagligt begrundet. Som eksempel kan stillerkravet være, at der skal kunne fremvises en liste med 10 stillere, der er forbrugere i området. Alternativt kan stillerkravet formuleres som et krav om blot 10 stillere, uden at stillerne skal opfylde specifikke forudsætninger om at være forbrugere i området. Herved undgår vandselskabet at skulle føre kontrol med, om stillerne er f.eks. forbrugere i området.

Vandselskabet kan også i valgregulativet begrænse medarbejdernes ret til at stille op som repræsentanter for forbrugerne til bestyrelsen, forudsat at medarbejderne enten på baggrund af selskabslovens § 140 eller vedtægterne har adgang til medarbejderrepræsentation. Medarbejderne har allerede adgang til repræsentation ved reglerne om medarbejderrepræsentation og risikerer, at der vil være et dobbeltmandat, hvis disse også skal fungere som forbrugerrepræsentanter. Endvidere indeholder § 17 i bekendtgørelse om medarbejdernes selskabsrepræsentation⁴ en regel, hvorefter medarbejderrepræsentanten ikke samtidig kan varetage hvervet som repræsentant for andre i selskabets bestyrelse.

Hvorvidt der i vandselskabets valgregulativ kan indsættes en begrænsning for byrådsmedlemmers valgbarhed, er mere tvivlsomt. På den ene side er byrådsmedlemmer af det organ, som har ejerbeføjelsen i forhold til vandselskabet, hvilket under tiden kan være uforeneligt med forbrugerrepræsentanternes interesser. På den anden side er der i selskabsloven regler om inhabilitet m.v. samt regler for, hvordan bestyrelsesmedlemmers modstående interesser skal håndteres i forbindelse med behandling af enkeltsager. Samlet er det min vurdering, at medlemmer af byrådet ikke kan anses som generelt inhabile i forhold til valgbar som forbrugerrepræsentant.

Derimod vil vandselskaber ikke via et valgregulativ kunne fastsætte regler om, at alene forbrugere i selskabets forsyningsområder er valgbare. I modsat fald ville vandselskabet herved kunne begrænse forbrugernes ret til at stemme på de/den repræsentant de måtte ønske til bestyrelsen. I forbrugervalgbekendtgørelsen er det udtrykkeligt angivet, at enhver myndig person, uanset om denne er forbruger i selskabet, er valgbar som forbrugerrepræsentant. Vandselskabet vil heller ikke i valgregulativet lovligt kunne fastsætte en aldersgrænse for kandidater. Aldersgrænser kan være aldersdiskriminerende.

Udover valgbarhedskrav kan der i valgregulativet endvidere stilles krav om, at kandidaten anvender kandidatanmeldesskema, samt at kandidaten skal anmelde sit

---

⁴ Bekendtgørelse nr. 344 af 30. marts 2012 om medarbejderrepræsentation i aktie- og anpartsselskaber.

kandidatur inden for en nærmere given opstillingsperiode m.v. Derimod er det tvivlsomt om, vandselskabet lovligt kan fastsætte en aldersgrænse for kandidater. Aldersgrænser kan være aldersdiskriminerende.

3.3 Fællesrepræsentanter (bekg. § 4, stk. 1)

3.3.1 Fællesrepræsentanter for flere koncernforbundne vandselskaber (bekg. § 4, stk. 4)

Bestemmelsen om fællesrepræsentanter i forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 4, giver mulighed for, at der gennemføres et valg, hvor der vælges fællesrepræsentanter til bestyrelserne i flere vandselskaber i samme koncern. Med fællesrepræsentation menes, at der vælges forbrugerrepræsentation for selskaberne samlet, og de eller den valgte repræsentant repræsenterer alle forbrugere i samtlige vandselskaber, hvor der holdes forbrugervalg. Det vil sige de samme to forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer, som indtræder i bestyrelsen for de selskaber, som har valgt forbrugerrepræsentanterne som fællesrepræsentanter.

Behovet for fællesrepræsentation er sædvanligvis af praktisk karakter, da koncerner med flere vandselskaber ofte har "enhedsbestyrelser" – dvs. at samme personer er bestyrelsesmedlemmer i samtlige koncernforbundne selskaber.

Valg af fælles forbrugerrepræsentanter til flere koncernforbundne vandselskaber forudsætter, at vandselskabet indgår i en "koncern".

Forbrugervalgbekendtgørelsen indeholder ikke en selvstændig definition af begrebet koncern. I mangel af vandsektorspecifik definition af koncernbegrebet er det relevant at anvende selskabslovens definition af koncerner. Ifølge selskabslovens § 5, stk. 1 nr. 18 er en koncern defineret som et moderselskab og dets dattervirksomhed.

To vandselskaber ejet direkte af en kommune er ikke en koncern, mens to vandselskaber ejet indirekte af en kommune via et holdingselskab er en koncern.

Hvis koncernkravet ikke er opfyldt, kan der ikke vælges fællesrepræsentanter for forbrugerne til vandselskabernes bestyrelse.

3.3.2 Fællesrepræsentanter i flere koncernforbundne forsyningsselskaber (bekg. § 4, stk. 5)

For koncernforbundne forsyningsselskaber kan der vælges fællesrepræsentanter, jf. forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 5, som repræsenterer forbrugerne i vandforsyningen, spildevandsforsyningen samt el- og varmforsyningen. Den tidligere gældende forbrugervalgbekendtgørelse havde bredt formulerede regler om valg af fællesrepræsentanter i multiforsyningsselskaber. Disse regler er nu præciseret så det fremgår, hvornår der i et vandselskab kan vælges forbrugerrepræsentanter sammen med forbrugerrepræsentanter for andre forsyninger, når disse også har krav om valg af

forbrugerrepræsentanter. Begrebet "multiforsyning" indgår ikke længere direkte i bekendtgørelsen, idet begrebet var for upræcist og løst defineret.

Det er på samme måde som fællesrepræsentanter for koncernforbundne vandselskaber en betingelse for valg af fællesrepræsentanter mellem flere koncernforbundne forsyningsselskaber, at der foreligger et koncernforhold. Det vil sige, at der skal være et moderselskab, som er ejer af forsyningsselskaberne. Et direkte kommunalt ejerskab af flere forsyningsselskaber etablerer ikke et koncernforhold.

Ud fra fortolkningen af forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 5, må det desuden være en betingelse for at kunne vælge fællesrepræsentanter i en koncern med flere forsyningsselskaber, at de forsyningsselskaber, som vandselskabet skal være koncernforbundet med, skal være "en varmføringsvirksomhed efter § 23 h i lov om varmforsyning" og "en elnetvirksomhed efter § 19 i lov om elforsyning".

Samlet er det vor vurdering, at reglerne for valg af fællesrepræsentanter for forbrugerne i henholdsvis elforsyningslov, varmforsyningslov og vandsektorloven er så komplicerede og ukoordinerede, at det må frarådes at følge disse regler. Hvis en multiforsyningsselskab ønsker at opretholde en enhedsbestyrelse, bør dette i stedet ske ved, at generalforsamlingen tilbyder de forbrugerrepræsentanter, som er valgt til vandselskabets bestyrelse (i koncerner med flere vandselskaber vil det være fællesrepræsentanter valgt for alle vandselskaber) bestyrelsesposter i de øvrige selskaber i koncernen. Se nærmere nedenfor under 3.3.3.

Varmefremføringsvirksomhed efter § 23 h i varmforsyningsloven

En varmføringsvirksomhed efter § 23 h i lov om varmforsyning er en virksomhed, der ejer et anlæg til fremføring af opvarmet vand eller damp. Ifølge varmforsyningslovens § 23 h, stk. 1, skal flertallet, og ikke kun 2, af bestyrelsesmedlemmerne vælges af de forbrugere, hvis ejendomme er tilsluttet virksomhedens anlæg. Kravet om forbrugervalg i medfør af varmforsyningslovens § 23 h, gælder ikke for varmfremføringsvirksomheder, som er direkte eller indirekte kommunalt ejet, jf. varmforsyningslovens § 23 h, stk. 1. og stk. 2. Selvom der således ikke er lovkrav om forbrugerrepræsentanter i kommunalt ejede varmforsyningsselskaber, er kommunen ikke afskåret fra ved vedtægter at tildele varmforsyningsselskaberne ret til at vælge to eller flere bestyrelsesmedlemmer, jf. forudsætningsvist varmforsyningslovens § 23 h, stk. 4 om *frivillig* forbrugerrepræsentation.

Varmeforsyningslovens § 23 h, stk. 4 indeholder endvidere hjemmel til, at hvis kommunen vælger frivillig forbrugerrepræsentation i varmforsyningsselskabets bestyrelse, kan repræsentanterne vælges som fællesrepræsentanter med elnetvirksomheder efter elforsyningslovens § 19. Varmeforsyningslovens § 23 h, stk. 4 angiver ikke noget om valg af fællesrepræsentanter med vandselskaber. Selvom der ikke i varmforsyningslovens § 23 h, stk. 4 er særskilt hjemmel til valg af fællesrepræsentanter til

bestyrelsen med vandselskaber, medfører det efter min vurdering ikke, at muligheden herfor er afskåret. I den sammenhæng skal det understreges, at valg af 2 fællesrepræsentanter for bestyrelsen for en varmfremføringsvirksomhed, som direkte eller indirekte er kommunalt ejet, er frivillig. Der er dermed ikke samme lovbundne beskyttelse af varmforsyningens interesser i direkte eller indirekte kommunalt ejede varmeselskaber, som den beskyttelse af forbrugerne, der er for vandsektoren.

En elnetvirksomhed efter elforsyningslovens § 19

En elnetvirksomhed efter elforsyningslovens § 19 er en virksomhed, som efter bevilgning driver kollektivt elforsyningsnet, som har til formål at levere elektricitet til en ubestemt kreds af forbrugere samt net, som ejes af en kollektiv elforsyningsvirksomhed, og som har til formål at forbinde en forbruger direkte med transmissionsnettet, jf. også definitionen i elforsyningslovens § 5, stk. 1, nr. 4. De nærmere regler om valg af elnetforbrugerrepræsentation findes i elforsyningslovens §§ 40-44. Det skal bemærkes, at i modsætning til virksomheder, der driver et varmfremføringsvirksomhed, er der efter elforsyningsloven ikke krav om, at forbrugerne vælger flertallet af repræsentanterne i elnetselskabets bestyrelse. Der er alene krav om valg af 2 forbrugerrepræsentanter til et elnetselskabs bestyrelse. I lighed med de regler, som gælder i medfør af varmforsyningsloven, er der ikke krav om forbrugerrepræsentation i elnetselskaber, som direkte eller indirekte er kommunalt ejet. Loven giver dog mulighed for, at der i kommunalt direkte eller indirekte ejede elnetselskaber kan være *frivillig* forbrugerrepræsentation i bestyrelsen. I modsætning til varmforsyningsloven er der ikke indsat særskilte regler om valg af fællesrepræsentanter i elnetselskaber. Imidlertid fremgår det forudsætningsvis af elforsyningslovens § 44, at det kan finde sted.

Ifølge ordlyden af forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 5 kan fællesrepræsentanter for koncernforbundne forsyningsselskaber kun vælges, hvis der i koncernen indgår såvel et vandselskab som et varmfremføringsselskab og et elnetselskab. Efter ordlyden skal alle tre forsyningsarter således indgå i koncernen, før der kan vælges fællesrepræsentanter.

Det skal understreges, at der ikke er mange multiforsyningsselskaber i Danmark i dag, som har såvel elnetselskaber, vandselskaber, og et varmfremføringsselskab, og som samtidig underlagt kravet om forbrugervalg i medfør af forbrugervalgbekendtgørelsen. Mange af disse multiforsyningsselskaber er i dag enten forbrugerejet eller fondsejet og dermed fritaget fra pligten til at afholde forbrugervalg efter forbrugervalgbekendtgørelsen, jf. § 2, stk. 2-4 i forbrugervalgbekendtgørelse. Hertil kommer, at det er frivilligt for kommunalt ejede multiforsyningsselskaber, om der skal være forbrugerrepræsentanter i bestyrelsen for elnetselskaber og varmforsyningsselskaber.

Endelig er der hvis der i et elnetselskab og varmfremføringsselskab er pligt til forbrugerrepræsentation, fordi selskabet ikke er ejet af en kommune eller ikke er ejet eller styret af forbrugerne i forening, vil det som følge af reglerne om majoritetsindflydelse for forbrugere i varmforsyningsloven ikke kunne vælges fællesrepræsentanter med vandselskabet.

Holdingselskab og renovationsselskab

Der er ingen særlige regler om valg af fællesrepræsentanter for forbrugerrepræsentation i renovationsselskaber. Det skyldes, at renovation efter miljøbeskyttelseslovens §

45 er en kommunal opgave, som kommunen har ansvaret for. Et renovationselskab i en multiforsyningskoncern har dermed ikke et selvstændigt ansvar over for "forbrugerne" alias borgerne i kommunen. Ligeledes er det kommunen, som i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 48 skal fastsætte affaldsgebyret, ligesom affaldsområdets økonomi skal optages i kommunens regnskab efter miljøbeskyttelseslovens § 48, stk. 3.

3.3.3 Fælles forbrugerrepræsentanter i holdingselskaber, serviceselskaber mv.

Bestemmelsen i forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 5, om valg af fælles forbrugerrepræsentanter giver ikke hjemmel til, at der kan vælges fælles forbrugerrepræsentanter til bestyrelsen i et holdingselskab eller et serviceselskab. Det er naturligt sammenhængende med, at der hverken i forhold til et holdingselskab eller i et serviceselskab, er tilknyttet forbrugere. Allerede af denne årsag kan der ikke vælges repræsentanter blandt selskabets *forbrugere til* bestyrelsen for disse selskaber. Desuden skal det fremhæves, at der i forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 5, kun nævnes, at der kan vælges fællesrepræsentanter for forsyningsselskaber og ikke repræsentanter for holdingselskaber og serviceselskaber.

Såfremt ejeren af en forsyningsselskab måtte ønske, at der vælges forbrugerrepræsentanter til service- og/eller holdingselskaber blandt forsyningsselskabernes forbrugere – for eksempel for at kunne fortsætte med "enhedsbestyrelse" – vil det derfor kræve særlig hjemmel i koncernselskabernes vedtægter. For eksempel en vedtægtsbestemmelse om, at generalforsamlingen blandt de generalforsamlingsvalgte medlemmer af bestyrelsen kan udpege 2 medlemmer, som er valgt som forbrugerrepræsentanter i forsyningsselskaberne.

Det skal fremhæves, at det ikke er muligt at stille krav i vedtægterne om, at de forbrugervalgte medlemmer af bestyrelsen i vandselskaberne også skal være medlem af bestyrelsen for holdingselskabet og eventuelt serviceselskabet. Det er ikke et borgerligt ombud at være valgt som bestyrelsesrepræsentant for forbrugerne i forsyningsselskabet, og de pågældende har dermed ikke pligt til at tage mod valget. Tilsvarende vil det antageligt være usagligt at fastsætte regler i valgregulativet om, at kun kandidater som er også modtager valg til bestyrelsen i holdingselskab eller serviceselskab er opstillingsberettiget.

Selvom det ikke er muligt at tvinge den forbrugervalgte fællesrepræsentant i forsyningsselskaberne til tillige at være bestyrelsesmedlem i holdingselskabet og/eller serviceselskabet, er der imidlertid via bestyrelseshonorar mv. mulighed for at skabe et incitament herfor.

Alternativt er det også muligt at tildele de valgte fællesrepræsentanter for forbrugerne en observatørpost i bestyrelsen for holdingselskab og/eller serviceselskab eller andre forsyningsselskaber. En observatør i en bestyrelse har ret til at være til stede og ret til at give sin mening til kende, hvis bestyrelsen beder den pågældende herom. Derimod har observatøren ikke ret til honorar eller andre rettigheder og pligter som beskrevet nedenfor i pkt. 3.4.

3.4 Forbrugerrepræsentantens rolle og stilling i bestyrelsen (bekg. § 3, stk. 2)

Det fremgår eksplicit af forbrugervalgbekendtgørelsens § 3, stk. 2, at forbrugerrepræsentanterne skal tildeles samme rettigheder og forpligtelser som de øvrige bestyrelsesmedlemmer.

Forbrugerrepræsentanternes rolle i bestyrelsen er ikke at være partsrepræsentanter for forbrugerne. Derimod skal forbrugerrepræsentanterne til opfyldelsen af deres hverv handle i vandselskabets interesser. Dette følger af selskabslovens krav om, at bestyrelsesmedlemmerne i deres virke alene skal varetage selskabets interesser. Selvom forbrugerrepræsentanten ikke deltager i vandselskabets bestyrelse som partsrepræsentant for forbrugerne, er målet med dennes deltagelse dog, at forbrugerrepræsentanten kan oplyse de øvrige bestyrelsesmedlemmer om forbrugernes holdning til forskellige tiltag i vandselskabet. Forbrugerrepræsentanten kan også afholde dialog eller informationsmøder med henblik på at afdække forbrugernes holdning til forskellige spørgsmål. Forbrugerrepræsentanten er dog underlagt samme regler om tavshedspligt som de øvrige medlemmer af bestyrelsen. Oplysninger, som bestyrelsen har besluttet, er omfattet af tavshedspligt og kan derfor ikke videregives af forbrugerrepræsentanten til andre.

Da forbrugerne er aftagere af vandselskabets ydelser, vil der dog i nogle tilfælde, herunder fx i forbindelse med takstfastsættelse, være et naturligt modsætningsforhold imellem vandselskabet og forbrugerrepræsentanten. Forbrugerrepræsentantens tilstedeværelse i sådanne tilfælde sker med henblik på at skabe bedre sikkerhed for, at forbrugernes interesser kommer til orde i forbindelse med vandselskabets beslutninger. Af samme årsag vil forbrugerrepræsentanten ikke være inhabil i relation til afgørelser, hvor vandselskabets interesser ikke er forenelige med forbrugernes, med mindre der er tale om en konkret sag, som alene vedrører den pågældende forbrugers private forhold.

3.4.1 Forbrugerrepræsentantens rettigheder og pligter

Vedrørende forbrugerrepræsentantens rettigheder gælder samme rettigheder, som gælder for generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer. Således har forbrugerrepræsentanten under alle omstændigheder disse rettigheder:

- Ret til at indkalde, møde og tale i forbindelse med bestyrelsens møder på lige vilkår med de øvrige bestyrelsesmedlemmer
- Stemmeret på lige vilkår med de øvrige (menige) bestyrelsesmedlemmer
- Ret til at få sin mening ført til referat
- Tegningsret på lige vilkår med de øvrige bestyrelsesmedlemmer
- Adgang til at gennemgå samme interne materiale som de øvrige bestyrelsesmedlemmer

- Ret til samme honorar som de øvrige bestyrelsesmedlemmer

Forbrugerrepræsentanterne er ligeledes underlagt samme forpligtelser som de øvrige bestyrelsesmedlemmer, herunder

- Ansvar, herunder både i strafferetlig og erstatningsretlig forstand.

Der tages ikke som udgangspunkt hensyn til, at forbrugerrepræsentanten ikke nødvendigvis er i besiddelse af samme sagkundskab eller bestyrelseserfaring som de øvrige bestyrelsesmedlemmer i relation til ansvar for bestyrelsesfejl og lignende.

- Tavshedspligt

Den samlede bestyrelse råder selv over tavshedspligten, jf. selskabslovens § 132. Sædvanligvis er alle bestyrelsens beslutninger omfattet af tavshedspligten, medmindre bestyrelsen ved flertalsbeslutning konkret har truffet beslutning om, hvilke oplysninger, der er undtaget fra tavshedspligten.

Tavshedspligten hindrer forbrugerrepræsentanten i at foretage generel orientering til andre forbrugere om bestyrelsens arbejde. Kun de oplysninger, som bestyrelsen har besluttet, ikke er omfattet af tavshedspligten, kan forbrugerrepræsentanten videreformidle.

Som en modifikation til forbrugervalgbekendtgørelsens § 3, stk. 2, må der dog gælde særlige rettigheder for forbrugerrepræsentanter i relation til repræsentantens afsættelse.

Selvom det ikke fremgår eksplicit af forbrugervalgbekendtgørelsen, må forbrugerrepræsentanterne antageligvis alene kunne afsættes af forbrugerne. I modsat fald ville der være risiko for, at vandselskaber kunne omgå kravene til forbrugerrepræsentation i forbrugervalgbekendtgørelsen ved, at generalforsamlingen afsatte forbrugerrepræsentanten. Det skal understreges, at det formentligt vil være overordentlig vanskeligt at fastsætte konkrete regler i et valgregulativ om forbrugernes mulighed for at afsætte den valgte repræsentant.

4. Gennemførelse af valg af forbrugerrepræsentanter

4.1 Valg af forbrugerrepræsentanter

Valg af forbrugerrepræsentanter til bestyrelsen kan gennemføres på to forskellige måder. Enten ved et direkte valg eller ved et indirekte valg, jf. forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 2.

4.1.1 Direkte valg (bekg § 2, stk. 2)

Direkte valg indebærer, at der foretages en afstemning direkte blandt de stemmeberettigede forbrugere om, hvem af de opstillede kandidater, der skal vælges som forbrugerrepræsentant til vandselskabets bestyrelse.

Da der ikke stilles særlige krav til selve valghandlingen i forbrugervalgbekendtgørelsen, må der være en høj grad af valgfrihed for det enkelte vandselskab til at fastlægge proceduren for den praktiske gennemførelse af et direkte forbrugervalg.

Forbrugervalgbekendtgørelsen indeholder således ingen eller kun få regler om hvordan valget skal gennemføres. Skal det være hemmeligt valg, skriftligt valg, elektronisk valg eller valg ved fremmøde. Der er heller ikke i forbrugervalgbekendtgørelsen regler om, hvem der skal agere som valgledeelse, herunder påse, at der sker indkaldelse, afgør om kandidater er valgbare, optæller stemmer og offentliggør valgresultatet.

Afhængig af det enkelte vandselskabs størrelse og organisation vil en række af sådanne grundlæggende forhold således skulle afklares, fx i et valgregulativ, således at vandselskabet kan fastlægge den procedure for forbrugervalgets gennemførelse, som er bedst egnet til det pågældende vandselskab.

Som inspiration til, hvordan et valg kan gennemføres, kan der henvises til selskabsrepræsentationsbekendtgørelsen. Endvidere kan der henvises til eksempelsamling I pkt. 10.2 nedenfor.

I det følgende omtales indirekte valg via et forbrugerrepræsentantskab kort, men ikke yderligere andet sted i notatet. Indirekte valg er efter vor opfattelse ikke en hensigtsmæssig model for valg af to forbrugerrepræsentanter til vandselskabets bestyrelse.

4.1.2 Indirekte valg via et forbrugerrepræsentantskab (bekg. § 2, stk. 2)

Med indirekte valg forstås, at et forbrugerrepræsentantskab, som er valgt af et vandselskabs forbrugere, udpeger det antal forbrugerrepræsentanter – som oftest blandt sin midte, der skal indsættes i vandselskabets bestyrelse, jf. § 2, stk. 2:

”Stk.2. Valg af forbrugerrepræsentanter efter stk. 1 kan ske direkte eller indirekte via et repræsentantskab valgt af vandselskabets forbrugere, som vælger forbrugerrepræsentanterne til vandselskabets bestyrelse.”

Repræsentantskabsvalg ses blandt andet ofte anvendt i store, forbrugerejede energiforsyningsvirksomheder, hvor repræsentantskabet skal vælge alle eller hovedparten af bestyrelsesmedlemmerne. Herved kan til eksempel brugen af valgkredse indenfor forsyningsområdet sikre, at der tages højde for blandt andet geografiske og demografiske forskelle i forsyningsområdet i relation til forbrugerindflydelsen

Indirekte valg af forbrugerrepræsentanter til selskabets bestyrelse følger regler i forbrugervalgbekendtgørelsen med hensyn til antal repræsentanter og repræsentantens valgbarhed. Det vil sige, at enhver myndig person vil være valgbar som repræsentant i bestyrelsen. Det vil være et sagligt krav at indsætte bestemmelse i valgregulativet om, at repræsentantskabet af sin midte skal vælge den eller de forbrugerrepræsentanter, der skal deltage i vandselskabets bestyrelse.

Forbrugervalgbekendtgørelsen indeholder ingen særskilte regler om, hvor mange repræsentanter, der skal vælges til det repræsentantskab, som skal vælge forbrugerrepræsentanterne.⁵

Det skal understreges, at forbrugerrepræsentantskabets eneste opgave efter forbrugervalgbekendtgørelsen er at vælge to medlemmer af bestyrelsen. Selvom forbrugervalgbekendtgørelsen ikke tildeler repræsentantskabet andre opgaver end valg af to repræsentanter til selskabets bestyrelse, udelukker det ikke, at forbrugerrepræsentantskabet kan varetage opgaver, som har karakter af et brugerråd. Forbrugerrepræsentantskabets opgaver må dog ikke i vedtægterne tillægges videre beslutningsmæssig kompetence, idet repræsentantskabet i modsat fald går repræsentantskabets opgaver på tværs af den ledelsesstruktur, der er fastlagt i selskabsloven.

Inden oprettelsen af et repræsentantskab bør det af et vandselskab vurderes, hvilket behov vandselskabet konkret har for at afholde indirekte forbrugervalg frem for direkte valg, jf. nedenfor punkt 4.2.

Oprettelsen af et forbrugerrepræsentantskab indebærer etableringen af et selvstændigt selskabsorgan, hvilket kan være både tids- og ressourcekrævende, herunder særligt hvis medlemmerne af forbrugerrepræsentantskabet skal aflønnes.

4.2 Valgets gennemførelse

Forbrugervalgbekendtgørelsen indeholder ikke specifikke regler om, hvordan vandselskabet skal gennemføre forbrugervalget. I mangel af specifikke regler er der metodefrihed for vandselskaberne.

Vandselskaberne må dermed ved beslutning af gennemførelse af valget lovligt varetage hensynet til egen økonomi og dermed anvende den eller de mest omkostnings-effektive valgmetoder. Blot skal vandselskabet kunne begrunde sin model for gennemførelse af valget, afgrænsning af stemmeberettigede forbrugere m.v. ud fra saglige kriterier og i øvrigt ikke diskriminere..

Ved vurderingen af, hvilken model vandselskabet ønsker at benytte som valgmodel, kan vandselskabet også afgøre, om valget skal have et markedsføringsmæssigt eller

---

⁵ På varmeforsyningsområdet findes lovgivning angående etableringen af et forbrugerrepræsentantskab uanset selskabsform, jf. varmeforsyningslovens §§ 23i og 23j, som eventuelt kan tjene som inspiration for etablering af et forbrugerrepræsentantskab i et vandselskab.

oplysende formål. Alternativt om valget af 2 mindretalsrepræsentanter til bestyrelsen blot skal opfylde mindstekravene i forbrugervalgbekendtgørelsen og gennemføres på den mest omkostningseffektive måde. Det skal understreges, at de i medfør af vandforsyningsloven og betalingsloven ikke er muligt at indregne udgifter til markedsføring i prisen for vand og vandafledning.⁶

Overordnet er der tre modeller for gennemførelse af valg:

- Elektronisk valg
- Fremmøde valg
- Brevafstemning

Nedenfor i afsnit 10.2 er angivet eksempler på de tre modeller for valg.

Hvis vandselskabet f.eks. ønsker at kombinere to valgmodeller, f.eks. elektronisk for selskabets kunder, som har kundenummer og login- kode og ved brevafstemning eller fremmøde for selskabets aftager, som selskabet ikke har et direkte kundeforhold med, vil det efter min vurdering være lovligt. Vandselskabet kender ikke deres aftagerkreds på forhånd, og særlige foranstaltninger kan være nødvendigt for at gennemføre valg for denne kreds af selskabets forbrugere.

Det skal understreges, at selskabets valg af valgmodel i vidt omfang også er sammenhængende med, hvordan vandselskabet ønsker at afgrænse kredsen af stemmeberettigede forbrugere.

4.3 Stemmeberettigede forbrugere (bekg. § 1, stk. 2 og § 4, stk. 3)

I medfør af forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 1, er det *forbrugerne*, som vælger forbrugerrepræsentanterne.

Forbrugere er i forbrugervalgbekendtgørelsens § 1, stk. 2 defineret som følgende:

”Ved vandselskabets forbrugere forstås i denne bekendtgørelse fysiske eller juridiske personer, som aftager vand- eller spildevandsforsyningsydelser til eget forbrug i det pågældende vandselskabs forsyningsområde.”

Som forbrugere anses ifølge forbrugervalgbekendtgørelsen både kunder, som vandselskaberne afregner med, det vil sige har et direkte kundeforhold med, og brugere/aftagere, herunder fx lejere, forpagtere mv., som ikke afregner direkte overfor vandselskaberne.

Med forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2, nr. 1, forudsat, at kredsen af stemmeberettigede forbrugere i valgregulativ eller vedtægt kan afgrænses.

---

⁶ Statsforvaltningen Midtjyllands afgørelse 2004 om Aalborg Kommunes vandforsyning og kloakforsynings sponsorat af Tall Ship Race.

I forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2, nr. 1, er angivet følgende:

"1)kredsen af stemmeberettigede forbrugere (fx alle myndige forbrugere eller hver boligenhed eller husstand."

I medfør af forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2, nr. 2, kan kredsen af stemmeberettigede forbrugere således lovligt afgrænses. Som eksempel nævnes myndige forbruger, boligenhed eller husstand. Da disse alene nævnes som eksempler, må og så anden afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere være lovlig, når blot afgrænsningen foretages i valgregulativ eller vedtægt og er saglig og ikke diskriminerende

4.3.1 Lige indflydelse og vandselskabets metodefrihed

Ved afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere må forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 3, tillige skulle iagttages. Ifølge § 4, stk. 3, skal valget af forbrugerepræsentanter ske på en måde, der sikrer enhver forbruger "lige indflydelse". Med lige indflydelse menes, at det må være udgangspunktet, at alle forbrugere tildeles samme antal stemmer, uanset om der er tale om en stor erhvervskunde med stort forbrug eller en privat kunde med mindre forbrug.

Udover bestemmelsen i § 5, stk. 2, nr. 1, og § 4, stk. 3, er der ikke andre bestemmelser i bekendtgørelsen, som regulerer, hvordan stemmeretten skal afgrænses i praksis. Som følge af, at de stemmeberettigede forbrugere ikke er afgrænset mere præcist i forbrugervalgbekendtgørelsen, har vandselskaberne en meget stor metodefrihed til at fastlægge egen afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere. Vandselskaberne må dog ved afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere iagttage såvel hensynet til saglighed som til ikke-diskrimination, som gælder som ulovbestemte principper for vandselskabets administration. Kravet om saglighed og ikke-diskrimination er en direkte følge af, at vandselskabet er ejet af en kommune. En kommune må ikke være medejer af et selskab, som ikke varetager de regler, der i øvrigt gælder for kommunal forvaltning, herunder kravet om saglighed og ikke-diskrimination. Selvom vandselskabet ikke er kommunalt ejet, gælder der dog også ifølge domstolspraksis et lighedsprincip for selskaber, der driver forsyningsvirksomhed.

Uanset hvilken model, vandselskabet vælger til at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere, vil millimeterretfærdighed næppe kunne opnås. Vandselskabet må derfor vælge den afgrænsning af stemmeberettigede, der er bedst stemmende med den måde, hvorpå valget gennemføres – ved fremmøde, skriftligt eller elektronisk, samt bedst stemmende med selskabets forbrugersammensætning. Endvidere må der også tages hensyn til vandselskabets ønske om at kunne afvikle et omkostningseffektivt valg. Uanset hvilken metode for afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere, der vælges, skal den beskrives i vandselskabets valgregulativ.

Ved afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere må det endvidere anbefales, at der vælges en afgrænsning, som har en vis robusthed. Det vil sige, at vandselskabet skal helst kunne anvende samme afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere ved flere på følgende valg. I modsat fald kan der opstå forvirring og utilfredshed blandt forbrugerne, hvis de ved første valg er stemmeberettigede, men ikke ved næste valg.

Det skal understreges, at der i valgregulativet ud over regler om, hvem der er stemmeberettiget forbruger bør fastsættes regler, om der kan afgives stemme ved fuldmagt, og hvor mange stemmefuldmagter en enkelt person kan have. Det er således muligt at begrænse antal fuldmagter, en enkelt person kan have f.eks. ved bestemmelse om, at ingen stemmeberettigede forbrugere kan afgive mere end 2 stemmer i henhold til fuldmagt. Fuldmagtens form bør også reguleres i valgregulativet., f.eks. "skriftlig fuldmagt".

Endelig skal det understreges, at det også i valgregulativet skal fastlægges pr. hvilken dato, kriterierne for at være stemmeberettiget skal være opfyldt, f.eks. på valgdagen eller inden for den periode, hvor der kan afgives stemmer.

4.3.2 Model 1. Stemmeberettiget er enhver forbruger indenfor selskabets forsyningsområde

En måde at afgrænse de stemmeberettigede kan være som enhver fysisk og juridisk person, der har bopæl eller hjemsted inden for selskabets forsyningsområde, og som aftager selskabets ydelser. En sådan afgrænsning er meget åben og giver for eksempel mulighed for, at en husstand kan have flere stemmer, og en medarbejder, som er ansat i en virksomhed inden for forsyningsområdet, kan stemme. Tilsvarende vil for eksempel en kommune, som kun har et cvr-nr. men mange installationer, derimod kun have en stemme.

Hvis de stemmeberettigede forbruger er afgrænset som fysiske og juridiske personer, vil vandselskabet lovligt kunne bede om at få disse personers cpr-nr. eller cvr-nr. i forbindelse med afgivelse af stemme. Det er ikke i strid med persondataloven, for et vandselskab at have et personnummer, hvis selskabet har fået nummeret ved samtykke fra den pågældende. Imidlertid vil det ikke være lovligt at afgrænse de stemmeberettigede til kun de personer, der vil afgive cpr-nr., da verifikation kan ske på anden vis, f.eks. via Nem-Id. Endelig skal vandselskabet erindre, at selskabet skal opbevare de afgivne personnumre i overensstemmelse med persondatalovens regler.

Hvis de stemmeberettigede forbrugere afgrænses som enhver forbruger inden for selskabets forsyningsområde, vil valgregulativet f. eks. skulle indeholde følgende bestemmelse:

1.1 Stemmeberettigede er vandselskabets forbrugere

1.2 Ved vandselskabets forbrugere forstås fysiske eller juridiske personer, som aftager vand- eller spildevandsforsyningsydelser til eget forbrug i vandselskabets forsyningsområde

1.3 Stemmeberettigede forbrugere kan maksimalt afgive en stemme hver, uanset hvor mange målere denne råder over

4.3.3 Model 2 Stemmeberettigede forbrugere er selskabets kunder i forsyningsområdet

En anden måde at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere er at afgrænse disse til vandselskabets "kunder", hvormed forstås at kunden er de forbruger, der direkte afregner over for vandselskabet.. Til sammenligning kan henvises til elforsyningslovens § 44, stk 2, hvor de stemmeberettigede forbrugere er defineret som de, der er "tilsluttet elnettet" og råder over installation, hvormed forstås selskabets kunder. Naturstyrelsen har pr. email 17. december 2012 oplyst følgende vedrørende spørgsmålet om afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere som selskabets kunder:

"Bekendtgørelsen om forbrugerindflydelse i vandselskaber er formuleret på en sådan overordnet måde, at den efterlader rum for vandselskaberne til at udforme deres afholdelse af valg til forbrugerrepræsentation i deres bestyrelser i forhold til vandselskabets og vandselskabets oplands konkrete forhold. Det bør ses i lyset af, at det både skal være muligt at finde praktiske løsninger for vandselskabet og at forsyningens forbrugere får mulighed for indflydelse.

Tildeling af stemmeret til forbrugere med individuel afregning til vandselskabet er et praktisk og håndfast kriterium, især henset til at det kan være vanskeligt praktisk at identificere forbrugere, der ikke har individuel afregning. Vandselskaberne bør dog efter min vurdering give forbrugere uden individuel afregning mulighed for at melde sig til vandselskabet i forbindelse med afholdelsen af valg til forbrugerrepræsentanter i bestyrelsen, hvis de pågældende ønsker at have mulighed for at stemme. På den måde kan det i højere grad sikres, at alle forbrugere får lige mulighed for at afgive stemme."

Naturstyrelsen har således sympati for vandselskaber, som ønsker at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere som vandselskabets kunder, men samtidig mener Naturstyrelsen at også aftager uden kundeforhold bør have adgang til at stemme. For eksempel ved, at aftagerne i modsætning til kunderne skal henvende sig til vandselskabet og rekvirere en stemmeseddel eller log in til det elektroniske afstemningssystem. Det vil i sidste ende være domstolene der skal afgøre om bekendtgørelsen om forbrugervalg kan fortolkes således, at alene selskabets kunder har stemmeret.

En fordel ved at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere, som de forbrugere, som vandselskabet har et direkte kundeforhold med, er, at vandselskabet typisk via forbrugsafregningssystemet har en oversigt over de stemmeberettigede forbrugere. I sammenhæng hermed vil de forskellige selvbetjeningsløsninger, som vandselskaberne har vedr. f.eks. selvaflæsning m.v., formentlig kunne indgå ved elektronisk valgmodeller.

En ulempe ved at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere til de forbrugere, vandselskabet har et kundeforhold med, er, at en stor forbrugergruppe, f.eks. lejerne som ikke har direkte afregning, ikke får adgang til at afgive stemme. Hertil kan dog anføres, at det ikke er lejerne, som hæfter for betalingen for vand og spildevand. Selvom lejeren ikke overfor vandselskabet hæfter, vil lejerne dog hæfte for betalingen overfor udlejer.

En anden ulempe ved at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere som vandselskabets kunder er, at det i et vist omfang må overlades til kunderne selv at afgøre, hvem der konkret skal udøve stemmeretten, hvis for eksempel flere fysiske personer er knyttet til et kundenummer. Samme problemstilling gælder principielt også for juridiske personer, hvor den juridisk persons tegningsret og dermed stemmeret typisk udøves af flere fysiske personer.

Hvis de stemmeberettigede forbrugere afgrænses som vandselskabets kunder, vil der kunne være følgende definition i selskabets vedtægter og/eller valgregulativ:

"1.1 Stemmeberettigede forbrugere er enhver fysisk eller juridisk person, der er over 18 år og aftager vand /kloakydelse fra Selskabet til eget forbrug, og er kunde hos Selskabet.

1.2 Ved "kloakydelse" forstås ydelse vedrørende transport, behandling og rensning af spildevand.

1.3 Ved "vandydelser" forstås ydelser vedrørende indvinding og forsyning med drikkevand.

1.4 Ved "kunde" forstås, at forbrugeren afregner direkte overfor Selskabet. En kunde kan være såvel en husstand som en virksomhed med egen vandmåler.

1.5 En kunde kan afgive en stemme pr. husstand eller erhvervsejendom denne råder over.

1.6 Ved "husstand" forstås et parcelhus, rækkehus, stuehus til landbrugsejendom, etagebolig, andelslejlighed, ejerlejlighed, sommerhus m.v. med selvstændig vandmåler.

1.7 Ved "erhvervsejendom" forstås ejendomme, der ikke kan henregnes til beboelse alene - dvs. industri- og håndværksvirksomheder, skoler, hoteller, kirker, sportsanlæg, kontorer og ejendomme med blandet bolig og erhverv, herunder også landbrugsejendomme, der har selvstændig vandmåler og/eller tilsluttet kloaknettet.

1.8 Hvis der er flere fysiske personer, som er knyttet til en husstand, må disse indbyrdes aftale, hvorledes stemmeretten udøves. Ligeledes må juridiske personer indenfor egne tegningsregler afgøre, hvilken fysisk person, som udøver stemmeretten vedrørende erhvervsejendomme."

Der er i ovennævnte eksempel henvist til, at hver kunde kan afgive en stemme pr. husstand henholdsvis en stemme pr. erhvervsejendom denne råder over og som har selvstændig vandmåler.

Der er ingen legal definition af begrebet husstand i den regulering som gælder for vandsektoren. Derfor er husstandsbegrebet defineret relativt åbent ovenfor – det afgørende er at der er en vandmåler. Alternativt skal der i regulativet indsættes en mere håndfast husstands definition, f. eks. den kendes fra bekendtgørelse nr. 334, 2011 om licensbetaling: "En husstand omfatter kunden, hans/hendes samlevende ægtefælle eller samlever i ægteskabslignende forhold, og deres hjemmeboende børn, såfremt disse er tilmeldt folkeregisteradressen."

Der er heller ingen legal definition af erhvervsejendomsbegrebet i den regulering som gælder for vandsektoren. Derimod er der i vejledning til betalingsloven indsat følgende definition af erhvervsejendomme: "Definitionen af erhvervsejendomme omfatter alle ejendomme, der ikke kan henregnes til beboelse alene - dvs. industri- og håndværksvirksomheder, skoler, hoteller, kirker, sportsanlæg, kontorer og ejendomme med blandet bolig og erhverv, herunder også landbrugsejendomme, der er tilsluttet det offentlige"

4.3.4 Model 3 Stemmeberettigede forbrugere er selskabets kunder og aftagere

En tredje måde at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere kan være at lade såvel selskabets kunder som øvrige aftagere være stemmeberettigede, dog således at der kun kan afgives en stemme pr. boligenhed eller husstand og erhvervsejendom.

En sådan afgrænsning af de stemmeberettigede forbruger, er i overensstemmelse med Naturstyrelsens fortolkning af reglerne om forbrugervalg.

Fordelen ved at afgrænse de stemmeberettigede forbruger som såvel selskabets kunder og aftager er, at der også sikres, at lejere og andre, som ikke direkte har et kundeforhold til vandselskabet, kan have indflydelse på valg af forbrugerrepræsentanterne. En afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere, som såvel vandselskabets kunder som aftager, er desuden i overensstemmelse med den ret til lige indflydelse på valget, som forbrugerne har ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 3.

Ulempen er, at vandselskaberne typisk ikke har en oversigt over, hvem der er vandselskabets aftager, og dermed ikke en samlet oversigt over de stemmeberettigede forbruger. En manglende oversigt over aftagerne og de stemmeberettigede forbrugere kan medføre, at der i forbindelse med gennemførelse af valget muligvis skal foretages en sondring mellem henholdsvis vandselskabets kunder og vandselskabets aftager. Vandselskabets kunder kan afgive stemme elektronisk via brug af eksisterende kundenummer og adgangskode på vandselskabets hjemmeside. Vandselskabets aftager skal enten rekvirere et til "valget opfundet" kundenummer og adgangskode, som der kan stemmes på elektronisk, alternativt rekvirere en brevstemme.

Hvis de stemmeberettigede forbruger skal afgrænses som såvel selskabets kunder som aftager, og disse alene skal have en stemme pr. boligenhed og erhvervsejendom skal der skrives følgende i valgregulativet:

"1.1 Stemmeberettigede er vandselskabets forbrugere, som er enhver fysisk eller juridisk person, der er over 18 år og aftager vand /kloaktydelser fra Selskabet til eget forbrug,.

1.1.1 Ved "kloaktydelser" forstås ydelser vedrørende transport, behandling og rensning af spildevand.

1.1.2 Ved "vandydelser" forstås ydelser vedrørende indvinding og forsyning med drikkevand.

1.2 Vandselskabets forbrugere kan opdeles i to grupper, henholdsvis vandselskabets kunder og brugere.

1.2.1 Ved "kunder" forstås den del af vandselskabets forbrugere, som aftager vandselskabets ydelser, og som har "egen" vandmåler til brug for afregning med vandselskabet.

Aftagere omfattet af Bekendtgørelse om individuel afregning efter målt forbrug, bekendtgørelse nr. 837 af 27. november 1998 er også kunder.

Forbrugere, der udelukkende har individuel afregning på baggrund af lokal aftale eller lokale bestemmelser, er også kunder. Det gælder også selvom, udlejer fortsat hæfter for forbrugeren.

1.2.2 Ved "brugere" forstås den del af vandselskabets forbrugere, som aftager vandselskabets ydelser, og som IKKE har "egen" vandmåler. Brugere aftager ty-

pisk vand- og spildevandsforsyningsydelser via andelsboligforening, ejerlejlighedsforening eller anden udlejer.

1.3 En stemmeberettiget kunde eller bruger kan afgive en stemme pr. husstand eller erhvervsejendom denne råder over.

1.3.1 Ved "husstand" forstås et parcelhus, rækkehus, stuehus til landbrugsejendom, etagebolig, andelslejlighed, ejerlejlighed, sommerhus m.v. med selvstændig vandmåler.

1.3.2 Ved "erhvervsejendom" forstås ejendomme, der ikke kan henregnes til beboelse alene - dvs. industri- og håndværksvirksomheder, skoler, hoteller, kirker, sportsanlæg, kontorer og ejendomme med blandet bolig og erhverv, herunder også landbrugsejendomme, der har selvstændig vandmåler og/eller tilsluttet kloaknettet.

1.3.3 Hvis der er flere fysiske personer, som er knyttet til en husstand, må disse indbyrdes aftale, hvorledes stemmeretten udøves. Ligeledes må juridiske personer indenfor egne tegningsregler afgøre, hvilken fysisk person, som udøver stemmeretten vedrørende erhvervsejendomme."

Ovenstående definitioner giver også mulighed for, at for eksempel en kommune, som har mange erhvervsejendomme, får mange stemmer, mens et kollegium kun får en stemme for samtlige beboer. I forholdet mellem lejer og udlejer vil både udlejer og lejer efter ovennævnte model have en stemme. Lejer har dog kun en stemme pr. boligen/husstand. Udlejer vil have en stemme som kunde, ud fra antal erhvervsejendomme denne har. Har udlejer f.eks. 10 ejendomme, vil han have 10 stemmer.

Ovennævnte afgrænsning af stemmeberettigede forbrugere var den, der blev omtalt i DANVA-notatet om "Forbrugervalg i vandselskaber, februar 2011".

4.3.5 Særligt om stemmeberettigede forbrugere, når vandselskabet har flere forsyningsarter, eller der skal vælges fællesrepræsentanter for flere vandselskaber (bekg. § 4, stk. 4)

Hvis et vandselskab har flere forsyningsarter, for eksempel både vand og spildevand, kan der uddeles en stemmeseddel pr. stemmeberettiget, uanset om denne både har vand og spildevand eller kun har for eksempel spildevand. Tilsvarende hvis der i en koncern med flere vandselskaber skal vælges fælles forbrugerrepræsentanter efter forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 4..

Ifølge Naturstyrelsen må det anses som værende i strid med forbrugervalgbekendtgørelsen, at der indføres en stemmeretsdifferentiering, idet forbrugervalgbekendtgørelsen stiller krav om lige indflydelse. For eksempel kan der ikke laves en stemmeretsdifferentiering, sådan at de forbrugere, der aftager både vand og spildevand, har to stemmer, mens de forbrugere, som kun aftager spildevand, har en stemme.

4.3.6 Særligt om stemmeberettigede forbrugere, når der skal vælges fællesrepræsentanter i multiforsyningskoncern (bekg. § 4, stk. 5 og stk. 6)

Som nævnt ovenfor i punkt 3.4 kan der vælges fællesrepræsentanter i en multiforsyningskoncern, jf. forbrugervalgbekendtgørelsen § 4, stk. 5.

Valg af fælles forbrugerrepræsentanter i multiforsyningskoncerner skal som udgangspunkt gennemføres i overensstemmelse med reglerne i forbrugervalgbekendtgørelsen. Dog findes der en undtagelsesregel hertil, jf. forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 6, som har denne ordlyd:

"Et vandselskab, der opfylder kravet til forbrugerindflydelse ved at foretage fælles valg af forbrugerrepræsentanter efter stk. 5, kan i stedet for den i stk. 3 nævnte valgregel vedtage, at forbrugerindflydelsen i rimeligt omfang afspejler antallet af forbrugere og det faktiske forbrug af de forsyningsarter (vand, spildevand, el, varme), som forbrugerne aftager."

Forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 3, hvorefter alle vandselskabets forbrugere skal sikres en lige indflydelse i relation til forbrugervalg, kan således fraviges til fordel for andre valgeregler, som gælder for den samlede multiforsyningskoncerns forbrugere. For eksempel kunne man forestille sig valgeregler, hvorefter forbrugerne blev tildelt en stemme pr. forsyningsart, den pågældende aftog. For eksempel fik de forbrugere, som både aftog el, varme, vand- og spildevandsforsyning, 4 stemmer, mens de forbrugere, som alene aftog spildevandsforsyning, kun fik 1 stemme ved valg af fællesrepræsentanter.

5. Tidsfristen for gennemførelse af valg af forbrugerrepræsentation

5.1 Frist for gennemførelse af første forbrugervalg (bekg. § 6, stk. 3 og § 4, stk.2)

Af forbrugervalgbekendtgørelsens § 6, stk. 3, 1. pkt., fremgår det, at alle vandselskaber, der skal vælge forbrugerrepræsentanter i henhold til bekendtgørelsens bestemmelser, skal have gennemført forbrugervalg senest den 31. december 2013.

Fristen for afholdelse af forbrugervalg har været ændret flere gange fra først gange - 1. juli 2010 - til nu 31. december 2013.

Den nye frist for gennemførelse af første forbrugervalg den 31. december 2013 giver mulighed for, at vandselskabet kan koordinere valg af forbrugerrepræsentanter med kommunevalget. Kommunevalget gennemføres i efteråret 2013. Det skal imidlertid understreges, at selvom der er mulighed for, at vandselskabet tidsmæssigt kan koordinere gennemførelse af forbrugervalg med kommunevalget, kan der de to valg i praksis henseende være vanskeligt at kombinere. I de kommunale valgeregler kan der være fastsat forskellige begrænsninger for f.eks. afholdelse af forbrugervalget i samme valglokale som kommunevalget eller endog blot i nærheden heraf.

Ifølge Naturstyrelsen er det ikke muligt at læse forbrugervalgbekendtgørelsens § 6, stk. 3, 1. pkt., i sammenhæng med forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 2, som har følgende ordlyd:

"Stk.2. Vandselskabet skal endvidere drage omsorg for, at der vælges forbrugerrepræsentanter til vandselskabets bestyrelse, senest 6 måneder efter at vandselskabet ikke længere opfylder indflydelseskravene efter denne bekendtgørelse."

. Forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 2, er en bestemmelse som medfører en pligt for vandselskaber pligt til at afholde suppleringsvalg senest 6 måneder efter, at kravet om forbrugerrepræsentation ikke længere er opfyldt. Derimod er der ikke med forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 2 hjemmel til at udskyde fristen for gennemførelse af første forbrugervalg til 1. juli 2014.

. Vandselskabet skal i vedtægter eller valgregulativ fastsætte konkrete bestemmelser om valgdato og valgbehandlingsperiode, jf. forbrugervalgbekendtgørelsens § 5,stk. 2.

5.2 Frist for forbrugerrepræsentantens indtræden i bestyrelsen (bekg. § 6, stk. 3 og § 4, stk. 1)

Af forbrugervalgbekendtgørelsens § 6, stk. 3, 2. pkt., fremgår, at den absolutte frist for forbrugerrepræsentanten indtræde i bestyrelsen er senest 31. december 2014.

"...de valgte forbrugerrepræsentanter skal senest indtræde i bestyrelsen 31. december 2014, jf. dog § 4, stk. 1."

En forbrugerrepræsentant kan ifølge selskabsretlig lovgivning alene indtræde i selskabets bestyrelse i forbindelse med afholdelse af en generalforsamling. Forbrugervalgbekendtgørelsens § 6, stk. 3, nr. 2. pkt., skal derfor læses i sammenhæng med forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 1, som har følgende ordlyd:

"Vandselskabet skal drage omsorg for, at forbrugerrepræsentanterne indtræder i bestyrelsen snarest muligt efter valget, og senest ved den førstkommande ordinære generalforsamling efter valget."

Selvom den absolutte frist for forbrugerrepræsentantens indtræden i bestyrelsen er 31. december 2014, skal vandselskabet dog sikre, at forbrugerrepræsentanten indtræder i bestyrelsen på den førstkommande ordinære generalforsamling efter valget. Hvis vandselskabet aflægger regnskab efter kalenderåret, vil forbrugerrepræsentanten typisk senest skulle indtræde i bestyrelsen på den ordinære generalforsamling i foråret 2014.

Såfremt vandselskabet ønsker det, kan forbrugerrepræsentanten dog også indtræde i selskabet på et tidligere tidspunkt end på den ordinære generalforsamling. For eksempel i forbindelse med en ekstraordinær generalforsamling i vandselskabet. Mange vandselskaber afholder ekstraordinær generalforsamling i forlængelse af kommunervalget, hvor der i forlængelsen af konstitueringen på vælges nye medlemmer af vandselskabets bestyrelse.

Vandselskabets konkrete regler for forbrugerrepræsentantens indtræden i bestyrelsen skal fastsættes enten i selskabets vedtægter eller valgregulativ, jf. forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2.

5.3 Overgangsregel for de vandselskaber, som har gennemført forbrugervalg i medfør af tidligere forbrugervalgbekendtgørelse (bekg § 6, stk. 4)

Der er indsat en overgangsregel i forbrugervalgbekendtgørelsens § 6, stk. 4, således at hvis der i et vandselskab er afholdt valg i medfør af den tidligere gældende forbrugervalgbekendtgørelse, gælder fristerne i den nye forbrugervalgbekendtgørelse ikke for selskabet.

”Stk.4. Valg, som er gennemført i henhold til bekendtgørelse nr. 1194 af 14. oktober 2010 om forbrugerindflydelse i vandselskaber, bevarer gyldigheden, indtil der er gennemført valg efter denne bekendtgørelse.”

De nye regler for forbrugervalg gælder således først for vandselskaber, som har afholdt forbrugervalg efter den gamle forbrugervalgbekendtgørelse, når der ifølge selskabets vedtægter og/eller valgregulativ skal afholdes nyvalg af forbrugerrepræsentanterne.

5.4 Valgperiode

Forbrugervalgbekendtgørelsen indeholder ingen eksplicitte regler om hvor ofte, der skal afholdes forbrugervalg.

Således fremgår det alene af forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2, at vandselskabets vedtægter eller valgregulativ skal indeholde regler om forbrugerrepræsentantens valgperiode. Forbrugerrepræsentantens valgperiode er således bestemmende for, hvornår der skal afholdes nyt valg af forbrugerrepræsentanter til selskabets bestyrelse.

Med henblik på at sikre, at forbrugerrepræsentanterne har samme vilkår som de øvrige bestyrelsesmedlemmer, bør der fremover afholdes forbrugervalg, således at forbrugerrepræsentanterne får samme valgperiode som de generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer., jf. det uskrevne princip, der gælder efter selskabsloven for ligebehandling af bestyrelsesmedlemmerne.

6. Vedtægter og valgregulativ

6.1 Vedtægtsmæssige bestemmelser om forbrugervalg (bekg. § 5, stk. 1)

Ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 1, skal en række forhold vedrørende forbrugervalg fremgå eksplicit af vandselskabers vedtægter.

Et vandselskabs vedtægter skal indeholde bestemmelser om, hvordan valg af forbrugerrepræsentanter skal gennemføres, herunder om valget foregår direkte til bestyrelsen eller til et repræsentantskab, der vælger eller udpeger bestyrelsen. Vedtægterne skal endvidere indeholde bestemmelser om, hvorvidt valg af forbrugerrepræsentanter gennemføres efter § 2, stk. 1 og 2 eller § 4, stk. 4 eller stk. 5. De nærmere bestemmelser kan fastsættes i et valgregulativ, som vedtægterne henviser til.

Af forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 1 må det kunne udledes, at et vandselskabs vedtægter som minimum skal indeholde bestemmelser om følgende:

- Antal forbrugerrepræsentanter der skal vælges til bestyrelsen
- Oplysning om valgmåden – direkte valg eller indirekte valg
- Oplysninger om valg af forbrugerrepræsentanterne sker ved valg af fællesrepræsentanter efter § 4,stk. 4 og § 4, stk. 5.
- Oplysninger om der udarbejdes et valgregulativ som indeholder de nærmere regler for forbrugervalget

Ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2 skal en række yderligere oplysninger om forbrugervalget enten være indsat i vedtægter eller valgregulativet.

6.2 Valgregulativ (bekg. § 5, stk. 2)

Det er ikke ifølge forbrugervalgbekendtgørelsen. et ubetinget krav om, at vandselskaber er forpligtet til at fastsætte nærmere regler om forbrugervalg i et valgregulativ.

Det er imidlertid hensigtsmæssigt og væsentligt mere fleksibelt at fastsætte de detaljerede regler om forbrugervalg i et valgregulativ frem for i vedtægterne. Herved undgås det skulle iagttage reglerne om vedtægtsændringer, hver gang reglerne om forbrugervalg ændres eller der opstår behov for ændring af reglerne for forbrugervalg på baggrund af indhøstede erfaringer.

Et valgregulativ kan udarbejdes af bestyrelsen og der er ikke krav om, at valgregulativet skal godkendes af generalforsamlingen. Der er heller ikke krav om, at valgregulativet skal registreres hos selskabsstyrelsen for at være gyldig.

Ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2 skal vedtægter eller valgregulativ som minimum indeholde følgende oplysninger:

Stk.2. I vedtægterne eller valgregulativet, jf. stk. 1, fastsættes som minimum:

1)kredsen af stemmeberettigede forbrugere (fx alle myndige forbrugere eller hver boligenhed eller husstand)

2)antal forbrugerrepræsentanter og eventuelle suppleanter for forbrugerrepræsentanterne,

- 3)valgbarhed
- 4)procedure for opstilling af kandidater og gennemførelse af valg
- 5)valgdato og valgperiode
- 6)tidspunkt for indtræden i bestyrelsen, og
- 7)forbrugerrepræsentanternes rettigheder og pligter

Et valgregulativ bør dog også indeholde andre oplysninger, herunder oplysninger om følgende:

- Henvisning til selskabets vedtægter og lovgivning i øvrigt
- Valgledelse
- Valginformation
- Klager over valget
- Forbrugerrepræsentantens udtræden

Valgregulativet må tilpasses den type af vandselskab, regulativet vedrører, herunder i relation til vandselskabets størrelse, forbrugerkreds, valgtype (direkte/indirekte), valgform og lignende. I forbindelse med et valgregulativs udarbejdelse må et vandselskab således nøje fastlægge, hvordan forbrugervalg bedst gennemføres iblandt de konkret tilknyttede forbrugere i vandselskabets forsyningsområde.

Selvom et standardiseret valgregulativ som oftest ikke vil være direkte anvendeligt, findes til inspiration et udkast til et valgregulativ angående direkte forbrugervalg, jf. bilag 3.

7. Information til forbrugerne

7.1 Information om valg til forbrugerne (bekg. § 5, stk. 3 og stk. 4)

Ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 3 skal forbrugerne informeres om valget på følgende vis:

”Stk.3. Information om valg kan ske digitalt eller på tryk, ved annoncering, ved brev, ved en kombination heraf eller på anden måde, der sikrer, at vandselskabets forbrugere får information om valget”

Forbrugervalg bekendtgørelse tildeler således vandselskaberne en meget stor metodefrihed med hensyn til hvorledes vandselskabet vil informere forbrugerne om forbrugervalg.

Vandselskabet kan vælge enten at informere digitalt eller på tryk eller ved en kombination af begge. Afgørende er blot, at vandselskabets forbruger får information om valget.

Som mindstekrav skal vandselskabet dog oplyse om forbrugervalg på selskabets hjemmeside. Endvidere skal vandselskabets vedtægter være offentligt tilgængelige på selskabets hjemmeside, jf. § 5, stk. 4:

"Vandselskabets vedtægter samt information om valg af forbrugerrepræsentanter skal være offentligt tilgængelige på vandselskabets hjemmeside."

Det skal understreges at det informationskrav om er indeholdt i den nye forbrugervalgbekendtgørelse er væsentlig lempet i forhold til informationskrav som var indeholdt i tidligere gældende forbrugervalgbekendtgørelse, som indeholdt krav om direkte information til hver enkelt forbruger.

Det skal bemærkes, at hvis et vandselskab på vegne af udlejere forestår forbrugsopkrævning direkte hos lejerne, kan vandselskabet i aftalen indsætte vilkår om, at udlejer er forpligtet til at informere lejerne om forbrugervalg. Men idet en sådan aftale vanskeligt kan håndhæves og vandselskabet i øvrigt også har behov for information af lejerne uden for de tilfælde, hvor vandselskabet foretager forbrugsafregning efter aftale, vil vandselskabet antageligt nemmere kunne informere lejere og andre aftager om valget via annoncer og information på hjemmeside.

7.2 Indholdet og omfanget af information til forbrugerne

Forbrugervalgbekendtgørelsen indeholder ikke regler om indholdet af den information, der skal gives til forbrugerne.

Information til forbrugerne må imidlertid falde i følgende tre faser:

- Information om at der skal afholdes forbrugervalg og mulighed for at stille op som kandidat
- Information om hvornår og hvordan valget gennemføres og listen over valgbare kandidater
- Information om valgets resultat

Som følge af at gennemførelse af forbrugervalg i vidt omfang medfører behov for en vis løbende information er information via elektroniske medier – hjemmeside, sms, mail m.v. fordelagtigt og fleksibelt.

7.3 Information via betalingsvedtægt og vandforsyningsregulativ

Der gælder intet forbud i forbrugervalgbekendtgørelsen. imod, at der vedtages bestemmelser i en betalingsvedtægt eller et vandforsyningsregulativ vedrørende forbrugervalg. Bestemmelser om forbrugervalg ses dog at være uhensigtsmæssigt placeret heri set i lyset af vedtægtens/regulativets formål – at regulere det privatretlige aftaleforhold imellem vandselskabet og den enkelte kunde.

Da forbrugervalg har direkte betydning for vandselskabets bestyrelsessammensætning, tilhører bestemmelser herfor mest naturligt vandselskabets vedtægter. På grund af kravene i forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 1, ville der alligevel skulle udarbejdes vedtægtsbestemmelser angående forbrugervalg.

Information om forbrugervalg i en betalingsvedtægt eller et vandforsyningsregulativ vil endvidere ikke i sig selv opfylde kravene til information om forbrugervalg på selskabets hjemmeside.

8. Brugerråd

Som noget nyt er der i forbrugervalgbekendtgørelsen indsat særskilt hjemmel i § 4, stk. 7 til at vandselskab kan etablere et brugerråd:

Stk.8. Vandselskabet kan endvidere nedsætte et råd af forbrugere, som skal have til opgave at drøfte spørgsmål af interesse for forbrugerne. Rådet kan forlange at vandselskabets bestyrelse tager emner af interesse for forbrugerne op til drøftelse.

Vandselskabet kan ikke erstatte krav om forbrugerrepræsentation i bestyrelsen med et brugerråd. Et brugerråd er alene et frivilligt supplement til det krav om forbrugerindflydelse som vandselskabet er underlagt.

Der er ingen regler i forbrugervalgbekendtgørelsen om, hvordan brugerrådet vælges eller sammensættes. Ligesom der ikke i forbrugervalgbekendtgørelsen er tillagt brugerrådet anden kompetence end kompetence til at forlange, at vandselskabets bestyrelse tager emner af interesse for forbrugerne op til drøftelse.

Som følge af, at selskabsloven foreskriver, at det alene er bestyrelsen og dens medlemmer, der bestemmer indholdet af de emner, som skal behandles på bestyrelsesmødet, kræver det særskilt hjemmel i bestyrelsens forretningsorden, hvis brugerrådet skal have kompetence til at forlange, at vandselskabets bestyrelse tager emner af interesse for forbrugerne op til drøftelse.

Samlet anbefales det, at hvis der etableres et brugerråd i tilknytning til et vandselskab, så skal brugerrådets kompetence og opgaver reguleres i en særskilt forretningsorden for brugerrådet. Det anbefales også, at brugerrådets kompetence og forhold til vandselskabets bestyrelse reguleres særskilt i forretningsorden for vandselskabets bestyrelse.

9. Sanktioner og klage

Der findes ingen regler, hverken i vandsektorlov eller forbrugervalgbekendtgørelsen., som håndhæver reglerne om forbrugervalg. Et vandselskabs tilsidesættelse af reglerne i forbrugervalgbekendtgørelsen, herunder frister mv. vil dermed ikke kunne mødes med retlige sanktioner i form af bøde eller ugyldighed.

Vandselskaber, som tilsidesætter reglerne i forbrugervalgbekendtgørelsen., vil dog kunne risikere dårlig omtale fra forbrugernes side i pressen. Ligeledes vil forbrugerne ved et anerkendelsessøgsmål ved domstolene kunne forpligte vandselskaber til at gennemføre forbrugervalg. Forbruger eller kandidater eller andre som har en retlig interesse kan tillige indbringe spørgsmålet om valgets gyldighed for domstolene, f.eks. hvis forbrugerne mener der er begået valgsvindel. Der foreligger ikke os bekendt trykte domme om valgsvindel i aktieselskaber, som kan belyse domstolenes holdning til dette spørgsmål.

Det anbefales, at spørgsmål om klager over valget reguleres i vandselskabets valgregulativ. For eksempel ved angivelse af, hvordan klager skal indgives, hvem klagen behandles af og hvornår klagen senest kan indgives.

10. Eksempler på organisering af kravet om forbrugerrepræsentanter i bestyrelsen

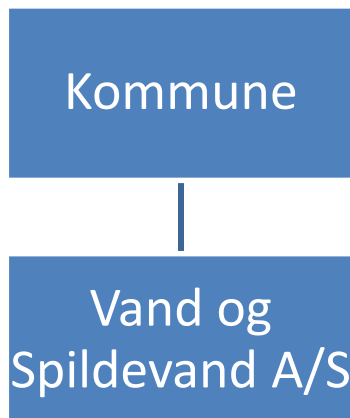
10.1 Praktisk eksempel på sammensætning af bestyrelsen efter forbrugervalg

Forud for gennemførelse af forbrugervalget skal generalforsamlingen i forbindelse med vedtægtsændringen tage stilling til, hvordan selskabet eller selskabernes bestyrelse skal sammensættes for fremtiden. Ved denne stillingtagen skal følgende elementer indgå:

- Ved flere selskaber, om der skal være en enhedsbestyrelse, hvormed menes samme bestyrelse i samtlige selskaber i koncernen
- Om medarbejderne skal have repræsentation i bestyrelsen enten ved, at generalforsamlingen vælger disse, ved at disse indtræder direkte på baggrund af vedtægterne eller på baggrund af selskabslovens § 140
- Hvor mange forbrugerrepræsentanter, 1-2 eller flere, der skal være
- Hvor mange generalforsamlingsvalgte repræsentanter, der skal være

10.1.1 Eksempel 1 – enkelt selskab

I eksempel 1 er det et vandselskab, som varetager forsyning med såvel vand- som spildevand. Selskabets bestyrelse består aktuelt af 7 medlemmer, hvoraf to udpeges af medarbejderne og 5 udpeges af generalforsamlingen. De medarbejdervalgte medlemmer af bestyrelsen er udpeget på baggrund af vedtægtsmæssig bestemmelse herom, idet selskabet ikke de seneste tre år har beskæftiget mere end 35 medarbejdere og ikke forventer for fremtiden at beskæftige mere end 35 medarbejdere.

Efter gennemførelse af forbrugervalg vil vandselskabets bestyrelsessammensætning være følgende, såfremt selskabet ønsker at opretholde den vedtægtsbestemte medarbejderindflydelse:

- 5 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 medlemmer valgt af forbrugerne
- 2 medlemmer valgt af medarbejderne i henhold til særskilt vedtægtsbestemmelse.

Hvis generalforsamlingen ikke ønsker, at fortsætte med vedtægtsbestemt medarbejderrepræsentation, men ud fra blandt andet hensynet til at spare omkostninger til bestyrelseshonorar m.v. ønsker en så lille bestyrelse som muligt, kan der være følgende bestyrelses sammensætning i vandselskabet:

- 3 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 medlemmer valgt af forbrugerne

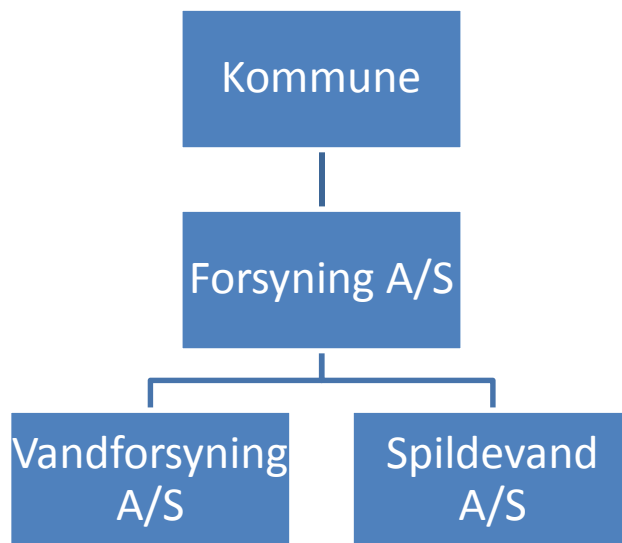
Hvis vandselskabet efter 1. januar 2013 derimod har eksisteret i tre år og i gennemsnit i de seneste tre år har beskæftiget mere end 35 fuldtidsansatte, og selskabet dermed pr. 1. januar 2013 er omfattet af selskabslovens § 140 om medarbejderrepræsentation, vil selskabets bestyrelse kunne sammensættes på følgende vis:

- 5 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 1 medlemmer valgt af forbrugerne
- 3 medlem valgt af medarbejderne i henhold til selskabslovens § 140

10.1.2 Eksempel 2 – holdingselskab

I eksempel 2 er der et holdingselskab, som ejer henholdsvis et vandselskab og et spildevandsselskab. Der er samme bestyrelse i samtlige selskaber. Bestyrelsen består aktuelt af 5 generalforsamlingsvalgte medlemmer samt 2 medarbejderrepræsentanter. De to medarbejderrepræsentanter er valgt på baggrund af vedtægtsmæssig

bestemmelse herom. Der er ikke beskæftiget medarbejdere i nogen af vandselskaberne, idet disse er ansat i holdingselskabet, forsyning A/S.

Vandselskabets bestyrelse ønsker valg af forbrugerrepræsentanter gennemført som fællesrepræsentanter. Efter gennemførelse af valget vil der i vandselskaberne kunne være følgende bestyrelse:

- 5 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 medlemmer valgt af medarbejderne i henhold vedtægterne
- 2 forbrugerrepræsentanter valgt som fællesrepræsentanter

Hvis generalforsamlingen ønsker at kunne fortsætte med en enhedsbestyrelse for hele koncernen kan generalforsamlingen tilbyde de to forbrugervalgte medlemmer af bestyrelsen i vandselskabet en bestyrelsespost i holdingselskabet.

Hvis generalforsamlingen ikke ønsker, at fortsætte med vedtægtsbestemt medarbejderrepræsentation, men ud fra blandt andet hensynet til at spare omkostninger til bestyrelseshonorar m.v. ønsker en så lille bestyrelse som muligt, kan der være følgende bestyrelses sammensætning i vandselskaberne:

- 3 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 medlemmer valgt af forbrugerne

Hvis generalforsamlingen ønsker en enhedsbestyrelse, og der i holdingselskabet er igennem de senest 3 år har været beskæftiget mere end 35 medarbejder fuldtids vil selskabets bestyrelse for at kunne opfylde såvel kravet om medarbejderrepræsentation, som selskabslovens §§ 120 og 140 og forbrugervalg bekendtgørelsen skulle have følgende bestyrelsessammensætning:

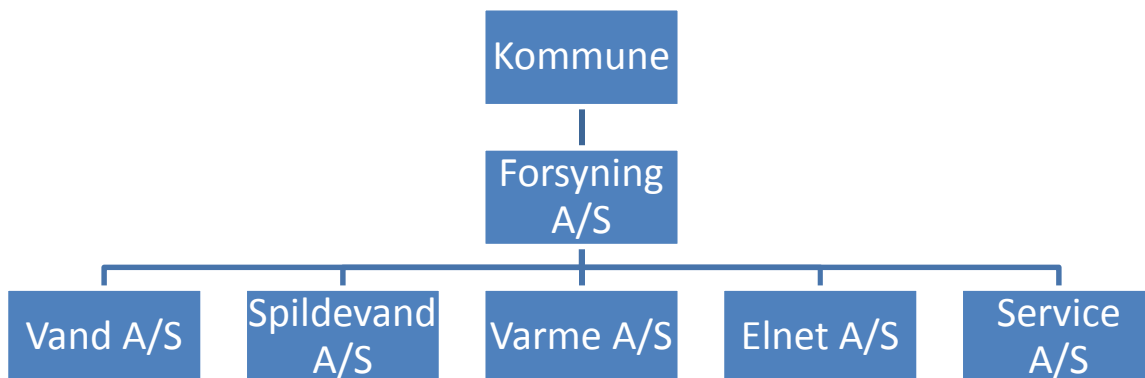
- 8 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 5 medlemmer valgt af medarbejderne i henhold selskabslovens § 140 i holdingselskabet og i henhold til vedtægterne for vandselskaberne

- 2 forbrugerrepræsentanter valgt som fællesrepræsentanter for vandselskaberne og udpeget af generalforsamlingen som medlem af bestyrelsen i holdingselskabet

Hvis generalforsamlingen ønsker at opretholde ønsket om en enhedsbestyrelse og samtidig for alle selskaber skal iagttage reglerne i såvel selskabslovens § 120, 140 og forbrugervalgbekendtgørelsen er det ikke muligt at etablere en mindre bestyrelse end ovennævnte.

10.1.3 Eksempel 3 – holdingselskab med forskellige forsyningselskaber

I eksempel 2 er der et holdingselskab, hvorunder er etableret et vandselskab, et spildevandsselskab, et varmeselskab og et serviceselskab og et elnetselskab. Alle medarbejderne er ansat i serviceselskabet. Der er samme bestyrelse i samtlige selskaber, det vil sige enhedsbestyrelse. Bestyrelsen består af 5 generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer og 2 medlemmer valgt af medarbejderne. Der er beskæftiget mere end 35 medarbejdere i serviceselskabet, som har eksisteret siden 1. januar 2010. Der ventes også efter 1. januar 2013 at være beskæftiget mere end 35 medarbejdere i serviceselskabet.

Hvis generalforsamlingen ønsker en enhedsbestyrelse, og der i holdingselskabet igennem de senest 3 år har været beskæftiget mere end 35 medarbejdere fuldtids, vil selskabets bestyrelse, for at kunne opfylde såvel kravet om medarbejderrepræsentation, som selskabslovens §§ 120 og 140 og forbrugervalgbekendtgørelsen, skulle have følgende bestyrelsessammensætning:

- 8 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 5 medlemmer valgt af medarbejderne i henhold selskabslovens § 140 i serviceselskabet og udpeget af generalforsamlingen som medlem af bestyrelsen i holdingselskabet, varmeselskabet, elnetselskabet, vandselskabet og spildevandsselskabet

- 2 forbrugerrepræsentanter valgt som fællesrepræsentanter for vandselskaberne og udpeget af generalforsamlingen som medlem af bestyrelsen i holding-selskabet, varmeselskabet, elnetselskabet og serviceselskabet.

Hvis generalforsamlingen ikke ønsker at fortsætte med enhedsbestyrelse, men ud fra blandt andet hensynet til at spare omkostninger til bestyrelseshonorar m.v. ønsker en så lille bestyrelse som muligt, kan der være følgende bestyrelsessammensætning i vandselskaberne – og eventuelt tillige varmeselskab og elnetselskab:

- 3 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 medlemmer valgt af medarbejderne i henhold til vedtægterne

Og følgende bestyrelsessammensætning i serviceselskabet:

- 3 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 medlemmer valgt af medarbejderne i henhold til selskabslovens § 140

10.2 Praktiske eksempler på gennemførelse af valg

Nedenfor er angivet nogle praktiske eksempler på, hvordan valget kan gennemføres, dels i forhold til valg måde, afgræsning af stemmeberettiget forbruger, dokumentation og information.

Det skal understreges, at der er en tæt sammenhæng mellem hvordan selskabet afgrænser selskabets stemmeberettigede forbruger, og hvordan valget kan gennemføres.

10.2.1 Elektronisk valg

Stemmeberettigede forbrugere

Vandselskabet skal i valgregulativ eller vedtægt afgrænse de stemmeberettigede forbrugere. Disse kan afgrænses som selskabets kunder, hvormed forstås de forbrugere som vandselskabet afregner direkte med.

Hver kunde kan afgive en stemme pr. kundenummer. Dokumentation for, at forbrugeren er stemmeberettiget sker ved, at denne skal logge ind med kundenummer og adgangskode for at kunne afgive stemme. Kundenummer og adgangskode findes kun på forbrugsopkrævningen fra selskabet.

Ved at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere til selskabets kunder vil der være tilfælde, hvor flere fysiske personer er knyttet til samme kundenummer. I den sammenhæng må det ved bestemmelse i valgregulativ overlades til de personer, der er tilknyttet en husstand eller virksomhed, selv indbyrdes at afklare, hvem der konkret skal udøve stemmeretten.

Hvis vandselskabet ønsker, at også de forbrugere, som ikke er kunder, men alene aftager ydelser fra vandselskabet, f.eks. lejeren, kan deltage i det elektroniske valg, kan valget suppleres, jf. nedenfor om supplement med aftagerne.

Valgmåde

Elektronisk valg gennemføres ved, at vandselskabet indgår aftale med en udbyder af elektronisk forbrugervalg.

Ved valg af leverandør af elektronisk valgmoduler er det vigtigt at være opmærksom på, at hvis det er leverandøren, som skal håndtere stemmerne, skal leverandøren være registreret som dataansvarlig hos datatilsynet.

Efter indgåelse af aftale med udbyderen af det elektroniske valgmodul indgås aftale med udbyderen om designmæssig opsætning af "valgsiden", herunder opsætningen på selskabets egen hjemmeside.

Det elektroniske valg vil typisk blive afviklet ved, at der laves et hyperlink fra vandselskabets hjemmeside til valgudbyderens server, hvorpå valget afvikles. Det elektroniske valg afvikles således uafhængigt af vandselskabets server, hvilket blandt andet kan bidrage til dokumentation for, at valget er gennemført uafhængigt. Valget vil dog også kunne afvikles på vandselskabets egen server, imidlertid bør det i så fald ved revisorerklæring eller lignende kunne dokumenteres, at valget er gennemført uafhængigt.

Efter opsætning overfører vandselskabet en liste over selskabets kundenummer med tilhørende adgangskode til udbyderen af det elektroniske valgmodul. Listen indlæses i det elektroniske valgmodul, således at der alene kan afgives en stemme pr. kundenummer.

Hvis vandselskabet har valgt at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere således, at også aftager er stemmeberettiget, skal der gennemføres yderligere overførelse af data til udbyderen af det elektroniske valg, se nedenfor under supplement for aftager.

Vandselskabet overfører endvidere en liste over de kandidater, som opstiller til valget til udbyderen af det elektroniske valgmodul i det designformat, parterne er enige om. Kandidatlisten indlæses i det elektroniske valgmodul.

Efter opsætning af vandselskabets valgmodul lukkes der op for afgivelse af stemmer. De stemmeberettigede forbrugere – kunder - kan herefter via vandselskabets hjemmeside tilgå det elektroniske valgmodul, hvor kunder via login med kundenummer og adgangskode kan afgive stemme.

Vandselskabet modtager efter udløbet af valghandlingsperioden oplysninger om valgets resultat fra udbyderen af det elektroniske valgmodul.

Information

Vandselskabet informerer om det kommende elektroniske valg af forbrugerrepræsentanter på selskabets hjemmeside. Endvidere annonceres valget i lokalaviser.

På selskabets hjemmeside er der information om valget med en angivelse af, at kandidater, der ønsker at stille op som forbrugerrepræsentant, skal melde sig hos vand-

selskabet inden en given dato. Anmeldelse som kandidat sker ved anvendelsen af et kandidatanmeldesskema, som kan downloades på selskabets hjemmeside. Endvidere kan der på selskabets hjemmeside downloades en stillerliste. Kandidatanmeldesskema og stillerliste skal returneres til vandselskabet inden en given frist.

Efter udarbejdelse af kandidatliste annoncerer vandselskabet den periode, hvor de stemmeberettigede forbrugere via deres adgangskode og kundenummer på selskabets hjemmeside kan afgive deres stemme.

Hjemmesiden vil tillige indeholde en vejledning om, hvor kunderne kan finde deres kundenummer og adgangskode på forbrugsopkrævningen.

Efter udløbet af den periode, hvor der kan afgives stemmer, offentliggøres valgets resultat på selskabets hjemmeside. Samtidig indsættes der oplysninger på selskabets hjemmeside oplysninger, hvor og hvordan der kan klages over valget, hvis der efter vandselskabets valgregulativ er en klagemulighed.

Supplement for aftagerne.

Såfremt vandselskabet har valgt at afgrænse selskabets stemmeberettigede forbrugere til såvel kunder som aftagere, skal der i supplement til ovenstående være et modul på selskabets hjemmeside, hvor aftagere kan rekvirere et kundenummer og adgangskode pr. mail fra vandselskabet, såfremt aftagerne ønsker at gøre brug af deres stemmeret. Dokumentation for, at forbrugerne er stemmeberettigede kan f.eks. gennemføres ved, at de skal oplyse om adresse. Hvis adressen er inden for selskabets forsyningsområde, er forbrugerne stemmeberettigede. Endvidere bør systemet opsættes således, at der alene kan afgives en stemme pr. adresse, såfremt antal stemme er begrænset pr. husstand.

Vandselskabet skal i den forbindelse oprette et antal kundenumre og adgangskoder, som er "fiktive" i den forstand, at de alene kan anvendes i afstemningsøjemed. Efter aftagerne pr. mail har modtaget kundenummer og adgangskode, kan aftagerne foretage afstemning på valgmodulet i lighed med selskabets kunder.

10.3 Valg ved personligt fremmøde

Stemmeberettigede forbrugere

Vandselskabet skal i valgregulativ eller vedtægt afgrænse de stemmeberettigede forbrugere.

Vandselskabet kan i valgregulativet afgrænse de stemmeberettigede forbrugere som fysiske eller juridiske personer, som aftager vand- eller spildevandsforsyningsydelser til eget forbrug i det pågældende vandselskabs forsyningsområde på valgdagen.

Eventuelt kan vandselskabet supplere afgrænsningen med en bestemmelse om, at det er en betingelse for at kunne afgive stemme, at forbrugeren er myndig på valgdatoen eller i vandhandlingsperioden. Endvidere kan også suppleres med en bestemmelse om, at forbrugeren igennem en længere periode har aftaget selskabets ydelser.

Herved afskæres gennemrejsende fra at afgive stemme, mens personer ansat i virksomheder beliggende i kommunen kan afgive stemme.

Valgmåde

Ved afstemning ved fremmøde skal de stemmeberettigede forbrugere have adgang til at afgive stemme ved at stemme på vandselskabets kontoradresse.

Vandselskaber udarbejder i forlængelse af modtagelsen af kandidatanmeldelserne en stemmeseddel, hvorpå kandidaterne er anført enten i alfabetisk rækkefølge eller anden rækkefølge.

Den fremmødte må først dokumentere sin stemmeret for eksempel ved fremvisning af identifikation, der viser, at den stemmeberettigede forbruger er bosiddende eller har registreret virksomhed i selskabets forsyningsområde. Dokumentation kan bestå i sygesikringskort eller udskrift fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Efter at dokumentationen er kontrolleret, kan der udleveres stemmeseddel til den stemmeberettigede forbruger.

Stemmesedlen skal umiddelbart udfyldes efter udlevering i en eller flere stemmebokse. Efter, at stemmesedlen er udfyldt, skal den returneres i en forseglet stemmeboks.

Efter valgdagen eller valghandlingsperiodens udløb foretager vandselskabet herefter, eventuelt med bistand fra revisor eller anden ekstern, stemmeoptællingen.

Information

Vandselskabet informerer om det kommende elektroniske valg af forbrugerrepræsentanter på selskabets hjemmeside. Endvidere kan det være oplagt at annoncere valget i lokalaviser.

På selskabets hjemmeside er der information om valget med en angivelse af, at kandidater, der ønsker at stille op som forbrugerrepræsentant, skal melde sig hos vandselskabet inden en given dato. Anmeldelse som kandidat sker ved anvendelsen af et kandidatanmeldesskema, som kan downloades på selskabets hjemmeside. Endvidere kan der på selskabets hjemmeside downloades en stillerliste. Kandidatanmeldesskema og stillerliste skal returneres til vandselskabet inden en given frist.

Efter udarbejdelse af kandidatliste annoncerer vandselskabet den periode eller den dato, hvor de stemmeberettigede forbrugere kan møde op på vandselskabets kontoradresse eller andet sted og afgive deres stemme.

Efter udløbet af den periode eller den dag, hvor der kan afgives stemmer, offentliggøres valgets resultat på selskabets hjemmeside. Samtidig indsættes der oplysninger på selskabets hjemmeside om, hvor og hvordan der kan klages over valget, såfremt der er indsat bestemmelser om en klageprocedure i vandselskabets valgregulativ.

10.3.1 Valg ved brevstemme

Stemmeberettigede forbrugere

Vandselskabet skal i valgregulativ eller vedtægt afgrænse de stemmeberettigede forbrugere.

Vandselskabet kan i valgregulativet afgrænse de stemmeberettigede forbrugere som fysiske eller juridiske personer, som aftager vand- eller spildevandsforsyningsydelser til eget forbrug i det pågældende vandselskabs forsyningsområde på valgdagen, og som forudgående har ladet sig registrere hos vandselskabet som stemmeberettiget.

Eventuelt kan vandselskabet supplere afgrænsningen af de stemmeberettigede forbrugere med en bestemmelse om, at det er en betingelse for at kunne registreres som stemmeberettiget, at forbrugeren er myndig på valgdatoen eller i vandhandlingsperioden. Endvidere kan også suppleres med en bestemmelse om, at alene forbrugeren, som igennem en længere periode har aftaget selskabets ydelser, kan registreres som stemmeberettiget. Herved afskæres gennemrejsende personer fra at kunne afgive stemme, mens personer ansat i virksomheder beliggende i kommunen kan afgive stemme.

Valgmåde

Ved afstemning ved brev skal de stemmeberettigede forbrugere have adgang til at afgive stemme ved at indsende stemmeseddel ved brev til vandselskabet.

Vandselskaber udarbejder i forlængelse af modtagelsen af kandidatanmeldelserne en stemmeseddel, hvorpå kandidaterne er anført enten i alfabetisk rækkefølge eller anden rækkefølge. Stemmesedlerne nummereres fortløbende, således at snyd undgås.

Vandselskaber giver sideløbende med kandidatopstillingen forbrugerne adgang til inden for en nærmere angiven periode at anmelde sig som stemmeberettiget forbruger ved vandselskabet. Vandselskabet udarbejder en liste over modtagne stemmeregistreringer efter registreringsperiodens udløb.

Efter udløbet af registreringsperioden udsender vandselskabet de nummererede stemmesedler til de forbrugere, som har registreret sig som stemmeberettiget.

Stemmesedlen udfyldes og returneres af forbrugerne til vandselskabet.

Efter valgdagen eller valgbehandlingsperiodens udløb foretager vandselskabet, eventuelt med bistand fra revisor eller anden ekstern, stemmeoptællingen.

Information

Vandselskabet informerer om det kommende elektroniske valg af forbrugerrepræsentanter på selskabets hjemmeside. Endvidere vil det være oplagt at annoncere valget i lokalaviser.

På selskabets hjemmeside er der informationen om valget med en angivelse af, at kandidater, der ønsker at stille op som forbrugerrepræsentant, skal melde sig hos vandselskabet inden en given dato. Anmeldelse som kandidat sker ved anvendelsen af et kandidatanmeldelsesskema, som kan downloades på selskabets hjemmeside. Endvidere kan der på selskabets hjemmeside downloades en stillerliste. Kandidat-anmeldelsesskema og stillerliste skal returneres til vandselskabet inden en given frist.

Samtidig informeres der på selskabets hjemmeside om, at de forbruger, som ønsker at afgive stemme, skal registreres som stemmeberettigede forbrugere ved indsendelse af nærmere angiven stemmeretsanmodning.

Efter udarbejdelse af kandidatliste og listen over stemmeregistreringer udsendes stemmesedler, som skal returneres inden en nærmere angiven frist.

Efter udløbet af den periode eller den dag, hvor der kan afgives stemmer, offentliggøres valgets resultat på selskabets hjemmeside. Samtidig indsættes der oplysninger på selskabets hjemmeside om, hvor og hvordan der kan klages over valget, hvis klage er muligt i henhold til selskabets valgregulativ.

Alternativ– elektronisk brevstemme

Som alternativ til brevstemmer som angivet ovenfor kan processen delvis erstattes af elektronisk registrering af forbrugerne og elektronisk afgivelse af stemmer.

Det vil sige, at forbrugerne på hjemmesiden skal registreres som stemmeberettiget ved at oplyse adresse og eventuelt cpr-nr. Forbrugerne får i forlængelse af stemmeregistreringen tilsendt en adgangskode, som kan anvendes til login på selskabets elektroniske valgmodul, som angivet ovenfor om elektronisk valg.

Århus 19. december 2012

Pernille Aagaard Truelsen

BILAG 1

Bekendtgørelse om forbrugerindflydelse i vandselskaber

BEK nr 772 af 16/06/2012

I medfør af § 12 i lov nr. 469 af 12. juni 2009 om vandsektorens organisering og økonomiske forhold fastsættes:

Kapitel 1

Anvendelsesområde og definitioner

§ 1. Denne bekendtgørelse gælder for vandselskaber, som er omfattet af lovens § 2, stk. 1.

Stk. 2. Ved vandselskabets forbrugere forstås i denne bekendtgørelse fysiske eller juridiske personer, som aftager vand- eller spildevandsforsyningsydelser til eget forbrug i det pågældende vandselskabs forsyningsområde.

Kapitel 2

Forbrugerrepræsentanter

§ 2. I vandselskaber skal forbrugerindflydelsen sikres ved, at mindst to medlemmer af bestyrelsen (forbrugerrepræsentanter) vælges af vandselskabets forbrugere. I vandselskaber, hvori medarbejderne vælger medlemmer til bestyrelsen efter reglerne i selskabslovens § 140, kan antallet af forbrugerrepræsentanter begrænses til ét medlem.

Stk. 2. Valg af forbrugerrepræsentanter efter stk. 1 kan ske direkte eller indirekte via et repræsentantskab valgt af vandselskabets forbrugere, som vælger forbrugerrepræsentanterne til vandselskabets bestyrelse.

Stk. 3. Kravet om valg af forbrugerrepræsentanter efter stk. 1 gælder ikke i vandselskaber,

1) hvor vandselskabets forbrugere direkte eller indirekte via et repræsentantskab vælger flertallet af vandselskabets bestyrelse ved udøvelse af deres beføjelser som ejere, medlemmer eller på lignende måde,

2) som er ejet af en juridisk person, hvor flertallet af bestyrelsen for den juridiske person er valgt eller udpeget på den i nr. 1, nævnte måde, og denne bestyrelse vælger vandselskabets bestyrelse, eller

3) som er organiseret som kommunale fællesskaber efter § 60 i den kommunale styrelseslov.

§ 3. Valgbar til bestyrelse og forbrugerrepræsentantskab efter § 2, stk. 1 og 2, er enhver fysisk person, der er myndig, uanset om vedkommende er forbruger i vandselskabet.

Stk. 2. Forbrugerrepræsentanter i bestyrelsen skal have samme rettigheder og pligter som de øvrige bestyrelsesmedlemmer.

§ 4. Vandselskabet skal drage omsorg for, at forbrugerrepræsentanterne indtræder i bestyrelsen snarest muligt efter valget, og senest ved den førstkommande ordinære generalforsamling efter valget.

Stk. 2. Vandselskabet skal endvidere drage omsorg for, at der vælges forbrugerrepræsentanter til vandselskabets bestyrelse, senest 6 måneder efter at vandselskabet ikke længere opfylder indflydelseskravene efter denne bekendtgørelse.

Stk. 3. Valg af forbrugerrepræsentanter efter § 2, stk. 1, skal ske på en måde, der giver enhver forbruger i vandselskabet lige indflydelse, jf. dog stk. 6.

Stk. 4. Et vandselskab, der er koncernforbundet med et eller flere vandselskaber, kan i stedet opfylde kravet til forbrugerindflydelse ved at foretage valg af fælles forbrugerrepræsentanter i forening med forbrugerne i koncernens øvrige vandselskaber.

Stk. 5. Et vandselskab, der er koncernforbundet med en varmfremføringsvirksomhed efter § 23 h i lov om varmforsyning og en elnetvirksomhed efter § 19 i lov om elforsyning kan i stedet opfylde kravet til forbrugerindflydelse efter denne bekendtgørelse ved, at forbrugere i koncernens vandselskaber i forening med forbrugerne i varmfremføringsvirksomheden og elnetvirksomheden foretager fælles valg af forbrugerrepræsentanter.

Stk. 6. Et vandselskab, der opfylder kravet til forbrugerindflydelse ved at foretage fælles valg af forbrugerrepræsentanter efter stk. 5, kan i stedet for den i stk. 3 nævnte valgregel vedtage, at forbrugerindflydelsen i rimeligt omfang afspejler antallet af forbrugere og det faktiske forbrug af de forsyningsarter (vand, spildevand, el, varme), som forbrugerne aftager.

Stk. 8. Vandselskabet kan endvidere nedsætte et råd af forbrugere, som skal have til opgave at drøfte spørgsmål af interesse for forbrugerne. Rådet kan forlange at vandselskabets bestyrelse tager emner af interesse for forbrugerne op til drøftelse.

§ 5. Et vandselskabs vedtægter skal indeholde bestemmelser om, hvordan valg af forbrugerrepræsentanter skal gennemføres, herunder om valget foregår direkte til bestyrelsen eller til et repræsentantskab, der vælger eller udpeger bestyrelsen. Vedtægterne skal endvidere indeholde bestemmelser om, hvorvidt valg af forbrugerrepræsentanter gen-

nemføres efter § 2, stk. 1 og 2 eller § 4, stk. 4 eller stk. 5. De nærmere bestemmelser kan fastsættes i et valgregulativ, som vedtægterne henviser til.

Stk. 2. I vedtægterne eller valgregulativet, jf. stk. 1, fastsættes som minimum:

- 1) kredsen af stemmeberettigede forbrugere (fx alle myndige forbrugere eller hver boligenhed eller husstand)
- 2) antal forbrugerrepræsentanter og eventuelle suppleanter for forbrugerrepræsentanterne,
- 3) valgbarhed
- 4) procedure for opstilling af kandidater og gennemførelse af valg
- 5) valgdato og valgperiode
- 6) tidspunkt for indtræden i bestyrelsen, og
- 7) forbrugerrepræsentanternes rettigheder og pligter

Stk. 3. Information om valg kan ske digitalt eller på tryk, ved annoncering, ved brev, ved en kombination heraf eller på anden måde, der sikrer, at vandselskabets forbrugere får information om valget.

Stk. 4. Vandselskabets vedtægter samt information om valg af forbrugerrepræsentanter skal være offentligt tilgængelige på vandselskabets hjemmeside.

Kapitel 3

Ikrafttræden og overgangsbestemmelser

§ 6. Bekendtgørelsen træder i kraft den 10. juli 2012.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 1194 af 14. oktober 2010 om forbrugerindflydelse i vandselskaber.

Stk. 3. Valg, som er gennemført i henhold til bekendtgørelse nr. 1194 af 14. oktober 2010 om forbrugerindflydelse i vandselskaber, bevarer gyldigheden, indtil der er gennemført valg efter denne bekendtgørelse.

Miljøministeriet, den 16. juni 2012

Ida Auken

/ Helle Pilsgaard

Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om forbrugerindflydelse i vandselskaber

BEK nr 812 af 18/07/2012

(Frist for valg)

§ 1

I bekendtgørelse nr. 772 af 16. juni 2012 om forbrugerindflydelse i vandselskaber foretages følgende ændringer:

1. I § 6 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Valg af forbrugerrepræsentanter skal første gang være gennemført senest 31. december 2013, og de valgte forbrugerrepræsentanter skal senest indtræde i bestyrelsen 31. december 2014, jf. dog § 4, stk. 1.«.

Stk. 3. bliver herefter stk. 4.

§ 2

Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 2012.

Miljøministeriet, den 18. juli 2012

Ida Auken

BILAG 2

VEDTÆGTSÆNDRINGER

Vandselskab

Forslag til minimumsændring af vedtægter i anledning af reglerne om valg af forbrugerrepræsentanter til vandselskabets bestyrelse

A. Selskab med vedtægtsbestemt medarbejderrepræsentation – ikke selskabslovens § 140. Vedtægtsbestemt medarbejderrepræsentation skal skrives i vedtægterne for at være gældende. I vandselskabets vedtægter er det bestemmelse om fællesrepræsentation.

1. Bestyrelsen

Selskabet ledes af en bestyrelse på 9 medlemmer. Generalforsamlingen udpeger 5 medlemmer. Medarbejderne udpeger 2 medlemmer af bestyrelsen i overensstemmelse med de til enhver tid gældende regler i selskabsloven for valg af medarbejderrepræsentanter. Forbrugerne vælger 2 medlemmer af bestyrelsen i overensstemmelse med reglerne i pkt. 8.

Bestyrelsens medlemmer vælges for 4 år ad gangen.

For de generalforsamlingsvalgte medlemmer af bestyrelsen vælges 1 personlig suppleant. For de medarbejdervalgte medlemmer af bestyrelsen vælges 2 suppleanter, som ikke er personlige suppleanter. For de forbrugervalgte medlemmer af bestyrelsen vælges 2 suppleanter, som ikke er personlige suppleanter.

2. Forbrugervalg

Ved direkte valg vælger forbrugerne 2 medlemmer til bestyrelsen i ??Vand A/S.

De forbrugervalgte medlemmer af bestyrelsen vælges som fælles forbrugerrepræsentanter i forening med forbrugerne i ?? Forsyning koncernens øvrige vandselskaber.

De nærmere regler for gennemførelse af valget, herunder kredsen af stemmeberettigede forbrugere, fastlægges i et af bestyrelsen godkendt valgregulativ.

B. Selskab med medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140. Medarbejdernes krav på repræsentation i selskabets bestyrelse følger direkte af selskabslovens § 140 og skal ikke skrives ind i selskabets vedtægter.

1. Bestyrelsen

Selskabet ledes af en bestyrelse på 6 medlemmer. Generalforsamlingen udpeger 5 medlemmer. Forbrugere vælger 1 medlem af bestyrelsen i overensstemmelse med reglerne i pkt. 8.

Bestyrelsens medlemmer vælges for 4 år ad gangen.

For de generalforsamlingsvalgte medlemmer af bestyrelsen vælges 1 personlig suppleant. For det forbrugervalgte medlem af bestyrelsen vælges 2 suppleanter, som ikke er personlige suppleanter.

2. Forbrugervalg

Ved direkte valg vælger forbrugere 1 medlem til bestyrelsen i ??Vand A/S.

De nærmere regler for gennemførelse af valget, herunder kredsen af stemmeberettigede forbrugere, fastlægges i et af bestyrelsen godkendt valgregulativ.

BILAG 3

VALGREGULATIV

Forsyning A/S

Vand-, spildevandsforsyning og spildevandsrensning

1. Formål og baggrund

Dette valgregulativ fastsætter reglerne for valg af fælles forbrugerrepræsentanter til bestyrelsen i vandselskaberne i ?? Forsyning koncernen.

Der indgår følgende vandselskaber i ?? Forsyning koncernen: ?? Vand A/S, ?? Spildevand A/S og ?? Rensningsanlæg A/S, (herefter: samlet benævnt Selskaberne).

Forbrugerrepræsentanterne til bestyrelsen i Selskaberne repræsenterer såvel de forbrugere, der aftager vand, som de forbrugere, der aftager kloakydelser, herunder spildevandsrensning, til eget brug. Forbrugerrepræsentanterne er således fællesrepræsentanter.

Ifølge Selskabernes vedtægter pkt. ?? og ?? skal der ved direkte valg vælges 2 forbrugerrepræsentanter som fællesrepræsentanter for Selskabernes forbrugere.

Ifølge Selskabernes vedtægter skal der endvidere vælges 2 suppleanter for forbrugerrepræsentanterne i selskabet. Suppleanterne er ikke personlige suppleanter.

2. Selskabets vedtægter samt lovgivningen i øvrigt

Dette valgregulativ er fastsat i overensstemmelse med pkt. ?? i Selskabernes vedtægter.

Forbrugervalg afholdes i overensstemmelse med Selskabernes vedtægter og den til enhver tid gældende lovgivning, som regulerer Selskaberne.

I tilfælde af modstrid mellem Selskabernes vedtægter og valgregulativet har vedtægterne forrang forud for valgregulativet.

3. Stemmeberettigede forbrugere

Stemmeberettigede er vandselskabets forbrugere, som er enhver fysisk eller juridisk person, der er over 18 år og aftager vand /kloakydelser fra Selskabet til eget forbrug,.

Ved "kloakydelser" forstås ydelser vedrørende transport, behandling og rensning af spildevand.

Ved "vandydelser" forstås ydelser vedrørende indvinding og forsyning med drikkevand.

Vandselskabets forbrugere kan opdeles i to grupper, henholdsvis vandselskabets kunder og brugere.

Ved "kunder" forstås del af vandselskabets forbrugere, som aftager vandselskabets ydelser, og som har "egen" vandmåler til brug for afregning med vandselskabet.

Aftagere omfattet af Bekendtgørelse om individuel afregning efter målt forbrug, bekendtgørelse nr. 837 af 27. november 1998 er også kunder.

Forbrugere, der udelukkende har individuel afregning på baggrund af lokal aftale eller lokale bestemmelser, er også kunder. Det gælder også selvom, udlejer fortsat hæfter for forbrugeren.

Ved "bruger" forstås den del af vandselskabets forbrugere, som aftager vandselskabets ydelser, og som IKKE har "egen" vandmåler. Brugere aftager typisk vand- og spildevandsforsyningsydelser via andelsboligforening, ejerlejlighedsforening eller anden udlejer.

En stemmeberettiget kunde eller bruger kan afgive en stemme pr. husstand eller erhvervsjendom denne råder over.

Ved "husstand" forstås et parcelhus, rækkehus, stuehus til landbrugsejendom, etagebolig, andelslejlighed, ejerlejlighed, sommerhus m.v. med selvstændig vandmåler.

Ved "erhvervsjendom" forstås ejendomme, der ikke kan henregnes til beboelse alene - dvs. industri- og håndværksvirksomheder, skoler, hoteller, kirker, sportsanlæg, kontorer og ejendomme med blandet bolig og erhverv, herunder også landbrugsejendomme, der har selvstændig vandmåler og/eller tilsluttet kloaknettet.

Hvis der er flere fysiske personer, som er knyttet til en husstand, må disse indbyrdes aftale, hvorledes stemmeretten udøves. Ligeledes må juridiske personer indenfor egne tegningsregler afgøre, hvilken fysisk person, som udøver stemmeretten vedrørende erhvervsjendomme."

4. Valgledning

Bestyrelsen for Selskaberne forestår den overordnede ledelse af forbrugervalget. Bestyrelsen påser, at forbrugervalget afholdes i overensstemmelse med lovgivningen, Selskabernes vedtægter samt det te valgregulativ. Bestyrelsen afgiver en erklæring om forbrugervalgets lovlighed til referatet, jf. pkt. 5.3.

Bestyrelsen har det overordnede ansvar for valgets gennemførelse og træffer alle beslutninger angående ledelsen af valget, herunder vedrørende valgbarhed og stemmeret.

Bestyrelsen foranlediger, at der bliver udfærdiget referater, hvor alle forhold af betydning, herunder indhold af bekendtgørelser, beslutninger, valgresultater, skal fremgå. Referaterne skal opbevares i 5 år og være offentligt tilgængelige for Selskabernes ledelse, Selskabernes ejerkreds samt stemmeberettigede forbrugere.

5. Valghandlingsperiode

Bestyrelsen fastsætter en periode for forbrugervalgets afholdelse (herefter benævnt "Valghandlingsperioden") i overensstemmelse med valgregulativet og Selskabernes vedtægter.

Første valghandlingsperiode skal være i efteråret 2013.

6. Valginformation

Inden afholdelsen af et forbrugervalg modtager forbrugerne information om valget. Valginformationen godkendes af Bestyrelsen. Valginformationen offentliggøres på Selskabernes hjemmeside. Endvidere kan Bestyrelsen ved annonce i lokalaviser eller ved udsendelse af forbrugsopkrævninger vælge at informere om valget.

Valginformationen skal indeholde følgende oplysninger:

- Stemmeberettigede forbrugere
- Valghandlingsperioden
- Valgmåden, herunder at valget er direkte, samt valgmåden, herunder at der afgives stemme elektronisk
- Opfordring til at bringe kandidater i forslag samt oplysning om kandidatanmeldesskemaer og stillerlister

I valginformationen kan der endvidere medtages øvrige oplysninger om valghandlingen, herunder fx oplysning om valgudvalg samt oplysninger om bestyrelshvervet for de pågældende forbrugerrepræsentanter.

7. Opstilling af kandidater

Bestyrelsen skal, i den i pkt. 6.2 nævnte valginformation, opfordre alle stemmeberettigede forbrugere til at bringe kandidater til bestyrelsesvalget i forslag samt oplyse om stillerkravene.

Forslag til kandidater anmeldes på et kandidatanmeldesskema, som kan afhentes vederlagsfrit på Selskabets adresse eller downloades fra Selskabets hjemmeside. Kandidatanmeldesskemaet vedlagt stillerliste, jf. pkt. 7.3 skal være Bestyrelsen i hænde senest 30 dage efter udsendelsen af valginformation.

En kandidat skal bringes i forslag af mindst 10 fysiske personer, som er forbruger af en eller flere ydelser i Selskabernes forsyningsområde. Stillerliste kan afhentes vederlagsfrit på Selskabernes adresse eller downloades fra Selskabernes hjemmeside.

Kandidater skal på kandidatanmeldesskemaerne erklære sig villige til at modtage valg både som bestyrelsesmedlem og suppleant.

Bestyrelsen træffer afgørelse om, hvorvidt de opstillede kandidater er valgbare, jf. pkt. 7.6.

Som valgbar kandidat er alle fysiske personer, der er myndige og opfylder stillerkravet i pkt. 7.3.

Bestyrelsen påser, at den opdaterede kandidatliste offentliggøres på Selskabets hjemmeside inden Valgperiodens start.

Såfremt antallet af rettidigt foreslåede valgbare kandidater ikke overstiger det antal bestyrelsesmedlemmer, der af forbrugerne skal vælges til Selskabets bestyrelse, betragtes disse som valgt uden gennemførelse af selve valghandlingen (fredsvalg).

Såfremt antallet af rettidigt foreslåede valgbare kandidater overstiger det antal bestyrelsesmedlemmer, der af forbrugerne skal vælges til Selskabets bestyrelse, udfærdiges der kandidatliste med angivelse af kandidaterne i alfabetisk rækkefølge efter efternavn. Kandidatlisten offentliggøres på selskabets hjemmeside, når valghandlingsperioden starter.

Kandidaterne forestår selv en eventuel valgkampagne.

8. Valget

Valget gennemføres ved afgivelse af stemme ved elektronisk registrering via Selskabernes hjemmeside i Valgperioden.

Stemme afgives ved, at den stemmeberettigede forbruger på Selskabernes hjemmeside under forbrugervalg foretager login med kundenummer og adgangskode. Efter login har den stemmeberettigede forbruger adgang til at afgive sin stemme.

Såfremt den stemmeberettigede forbruger ikke er i besiddelse af kundenummer og adgangskode, for eksempel fordi denne er bruger og ikke kunde i selskabet, kan sådan rekvireres ved Selskabet.

En stemmeberettiget forbruger har ikke mulighed for at afgive stemme pr. fuldmagt.

Såfremt stemmeberettigede forbrugere ønsker hjælp til afstemningen, vil der på Selskabernes adresse i valgperioden være opsat en computer, hvor der i Selskabernes åbningstid vil kunne afgives stemme.

9. Optælling

Umiddelbart efter udløbet af Valgperioden foretages elektronisk optælling af de modtagne stemmer af en af selskabet uafhængig operatør.

Bestyrelsen udarbejder en protokol over valgresultatet.

10. Resultat

De to kandidater, der har opnået flest stemmer, er valgt som forbrugerrepræsentant til Selskabernes bestyrelse. I tilfælde af stemmelighed træffer Bestyrelsens formand afgørelse ved lodtrækning.

Den kandidat, som har opnået tredjeflest stemmer, er valgt som 1. suppleant for forbrugerrepræsentanten og den efterfølgende som 2. suppleant.

Valgets resultat meddeles umiddelbart efter Bestyrelsens godkendelse på Selskabets hjemmeside.

11. Forbrugerrepræsentantens indtræden i bestyrelsen

Forbrugerrepræsentanterne vælges for den kommunale valgperiode, således at valg af forbrugerrepræsentanter til bestyrelsen finder sted i det samme år, som der er kommunevalg.

Forbrugerrepræsentanterne indtræder i bestyrelsen i Selskabet på den førstkommende ekstraordinære generalforsamling efter afholdelse af forbrugervalg.

12. Klage over valget

Klage over valget skal skriftligt indgives til Selskabet inden 14 dage efter resultatets annoncering.

Bestyrelsen træffer den endelige afgørelse om klagen.

Bestyrelsens afgørelse kan indbringes for domstolene.

13. Udtræden

Mister en forbrugerrepræsentant sin valgbarhed, skal vedkommende udtræde af Selskabets bestyrelse og erstattes af en suppleant.

Findes der ingen suppleant, afholdes suppleringsvalg, således at der vælges en repræsentant for den resterende del af Valgperioden.

Suppleringsvalg afholdes efter bestemmelserne i vedtægterne og dette valgregulativ.

14. De forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmers rettigheder og pligter

De valgte bestyrelsesmedlemmers rettigheder og pligter er de samme som de øvrige bestyrelsesmedlemmer i Selskaberne.

Bestyrelsesmedlemmerne har ret til honorar i overensstemmelse med i overensstemmelse med de til enhver tid fastsatte regler og retningslinjer herfor.

Bestyrelsesmedlemmerne kan ifalde et ansvar i overensstemmelse med de til enhver tid gældende regler i selskabslov m.v.

Således vedtaget af bestyrelsen i ?? Vand A/S, ?? Spildevand A/S og ?? Rensningsanlæg A/S den dd.mm.åå

Bilag 4

Beslutningskatalog Forbrugervalg i Vandselskab A/S

Emne	Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3	Beskrivelse i Vedtægt/ Valgregulativ
Direkte eller indirekte valg	Valg af forbrugerrepræsentanter ved direkte valg	Valg af forbrugerrepræsentanter ved indirekte valg	Ikke noget alternativ 3	Vedtægt
Antal bestyrelsesmedlemmer (vandselskab ikke omfattet af selskabslovens § 140)	5 GF valgte 2 medarbejdervalgte 2 forbrugervalgte	5 GF valgte 2 forbrugervalgte	3 GF valgte 2 forbrugervalgte	Vedtægt
Antal bestyrelsesmedlemmer (vandselskab omfattet af selskabslovens § 140)	5 GF valgte 3 medarbejdervalgt 1 forbrugervalgt	6 GF valgte 4 medarbejdervalgt 1 forbrugervalgt	Ikke noget alternativ 3	Vedtægt
Suppleanter	Der vælges ikke suppleanter for forbrugervalgte medlemmer af bestyrelsen	Der vælges op til 2 ikke-personlige suppleanter for de forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer. Suppleanterne vælges ud fra de opstillede kandidater, således at 1. suppleant er den kandidat, der fik 3. flest stemmer og 2. suppleant, den	Der vælges op til 4 ikke-personlige suppleanter for de forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer. Suppleanterne vælges ud fra de opstillede kandidater, således at 1. suppleant er den kandidat, der fik 3. flest stemmer og 2. suppleant, den	Vedtægter (detaljerede regler om 1. og 2. suppleanter kan indsættes i valgregulativ)

		kandidat, der fik 4. flest stemmer.	kandidat, der fik 4. flest stemmer o.s.v.	
Valgperiode	Bestyrelsens medlemmer vælges for en 4-årig periode.	Bestyrelsens medlemmer vælges for 1 år ad gangen.	Bestyrelsens medlemmer vælges for 2-årig periode.	Vedtægt
Valgbar som bestyrelsesrepræsentant	Valgbar er enhver myndig person	Valgbar er enhver myndig person, som kan levere en liste med 10 stillere, som er stemmeberettigede forbrugere hos Vandselskab A/S	Valgbar er enhver myndig person, som kan levere en liste med 10 stillere, som er forbruger hos Vandselskab A/S	Valgregulativ eller vedtægter
Fællesrepræsentanter (hvor der er flere vandselskaber i koncernen)	Repræsentanter vælges som fællesrepræsentanter for alle forbrugerne i koncernens vandselskaber	Der vælges ikke fællesrepræsentanter – repræsentanter for hvert vandselskabs forbruger	Ikke noget alternativ 3	Vedtægt eller valgregulativ
Bestyrelsespost i øvrige selskaber i koncernen	Generalforsamlingen tilbyder de valgte forbrugerrepræsentant(er) bestyrelsesposter i koncernens øvrige selskaber.	Generalforsamlingen tilbyder <u>ikke</u> de valgte forbrugerrepræsentant(er) bestyrelsesposter i koncernens øvrige selskaber.	Generalforsamlingen tilbyder de valgte forbrugerrepræsentant(er) bestyrelsesposter i <u>nogle af</u> koncernens øvrige selskaber.	Skal hverken skrives i vedtægt eller valgregulativ – men vær opmærksom på, at vedtægterne for øvrige selskaber skal rumme mulighed for udvidelse af bestyrelsen.
Stemmeberettigede for-	1.1 Stemmeberettigede er	Stemmeberettigede forbru-	Stemmeberettigede forbru-	Valgregulativ eller ved-

brugere	vandselskabets forbrugere, som er enhver fysisk eller juridisk person, der er over 18 år og aftager vand /kloakydelser fra Selskabet til eget forbrug,.	gere hos Vandselskab A/S er enhver fysisk eller juridisk person, som aftager ydelser fra vandselskabet til eget brug, og som er myndig.	gere er enhver fysisk eller juridisk person, der er over 18 år og aftager vand /kloakydelser fra Selskabet til eget forbrug, og er kunde hos Selskabet.	tægter
	<p>1.1.1 Ved "kloakydelser" forstås ydelser vedrørende transport, behandling og rensning af spildevand.</p> <p>1.1.2 Ved "vandydelser" forstås ydelser vedrørende indvinding og forsyning med drikkevand.</p> <p>1.2 Vandselskabets forbrugere kan opdeles i to grupper, henholdsvis vandselskabets kunder og brugere.</p> <p>1.2.1 Ved "kunder" forstås den del af vandselskabets forbrugere, som aftager</p>		<p>Med "kloakydelser" menes ydelser vedrørende transport, behandling og rensning af spildevand, herunder tømningsordning.</p> <p>Med vandydelser menes ydelser vedrørende indvinding og forsyning med drikkevand.</p> <p>Med "kunde" menes, at forbrugeren afregner direkte overfor Selskabet. En kunde kan være såvel en husstand som en virksomhed med egen vandmåler.</p>	

vandselskabets ydelser, og som har "egen" vandmåler til brug for afregning med vandselskabet.

Aftagere omfattet af Bekendtgørelse om individuel afregning efter målt forbrug, bekendtgørelse nr. 837 af 27. november 1998 er også kunder.

Forbrugere, der udelukkende har individuel afregning på baggrund af lokal aftale eller lokale bestemmelser, er også kunder. Det gælder også selvom, udlejer fortsat hæfter for forbrugeren.

1.2.2 Ved "bruger" forstås den del af vandselskabets forbrugere, som aftager vandselskabets ydelser, og som IKKE har "egen" vandmåler. Brugere aftager typisk vand- og spildevandsforsyningsydelser via andelsboligforening, ejerlejlighedsforening eller anden udlejer.

En kunde kan afgive en stemme pr. husstand eller erhvervsejendom, denne råder over.

Med "husstand" menes et parcelhus, rækkehus, stuehus til landbrugsejendom, etagebolig, andelslejlighed, ejerlejlighed, sommerhus m.v. med selvstændig vandmåler.

Med "erhvervsejendom" menes ejendomme, der ikke kan henregnes til beboelse alene - dvs. industri- og håndværksvirksomheder, skoler, hoteller, kirker, sportsanlæg, kontorer og ejendomme med blandet bolig og erhverv, herunder også landbrugsejendomme, der har selvstændig vandmåler og/eller tilsluttet kloaknettet.

1.3 En stemmeberettiget kunde eller bruger kan afgive en stemme pr. husstand eller erhvervsejendom denne råder over.

1.3.1 Ved "husstand" forstås et parcelhus, rækkehus, stuehus til landbrugsejendom, etagebolig, andelslejlighed, ejerlejlighed, sommerhus m.v. med selvstændig vandmåler.

1.3.2 Ved "erhvervsejendom" forstås ejendomme, der ikke kan henregnes til beboelse alene - dvs. industri- og håndværksvirksomheder, skoler, hoteller, kirker, sportsanlæg, kontorer og ejendomme med blandet bolig og erhverv, herunder også landbrugsejendomme, der har selvstændig vandmåler og/eller tilsluttet kloaknettet.

Hvis der er flere fysiske personer, som er knyttet til en husstand, må disse indbyrdes aftale, hvorledes stemmeretten udøves. Ligeledes må juridiske personer indenfor egne tegningsregler afgøre, hvilken fysisk person, som udøver stemmeretten vedrørende erhvervsejendomme.

	<p>1.3.3 Hvis der er flere fysiske personer, som er knyttet til en husstand, må disse indbyrdes aftale, hvorledes stemmeretten udøves. Ligeledes må juridiske personer indenfor egne tegningsregler afgøre, hvilken fysisk person, som udøver stemmeretten vedrørende erhvervsejendomme.</p>			
Stemmefuldmagt	<p>Stemmeret kan udøves ved skriftlig fuldmagt af en, som også er forbruger hos Vandselskab A/S. Boligselskaber m.v. har således mulighed for at delegere stemmeretten til lejere m.v.</p>	<p>Stemmeret kan ikke udøves ved fuldmagt.</p>	<p>Stemmeret kan udøves ved skriftlig fuldmagt.</p>	<p>Valgregulativ eller vedtægter</p>
Dokumentation for stemmeret	<p>Stemmeret dokumenteres ved fremvisning af forbrugsopkrævning fra Vandselskab A/S ved fremmødevalg.</p> <p>Alternativ:</p>	<p>"I mangel af bedre kan stemmeret dokumenteres ved besøg på toilettet"</p>	<p>Stemmeret dokumenteres ved log in på selskabets hjemmeside med kundenummer og adgangskode.</p>	<p>Valgregulativ eller vedtægter</p>

	Stemmeret dokumenteres ved rekvireret kundenummer og adgangskode.			
Gennemførelse af valg	Valget gennemføres ved fremmøde på Vandselskab A/S' kontoradresse inden for en nærmere periode, hvor stemmeseddel udleveres og udfyldes umiddelbart herefter i stemmeboks.	Valget gennemføres som "halbal" hvor der på en given dato afholdes opstillingsmøde og valg.	Valget gennemføres digitalt ved log in på selskabets hjemmeside med kundenummer og installationsnummer.	Valgregulativ eller vedtægter
Information til forbrugerne	Forbrugerne informeres om valget på selskabets hjemmeside.	Forbrugerne informeres om valget på selskabets hjemmeside og ved annonce i lokalaviser.	Forbrugerne informeres om valget på selskabets hjemmeside, ved annonce i lokalaviser, ved pjece på biblioteker og borgerservice og ved meddelelse på NETS opkrævning.	Valgregulativ
Valgdato og Valgperiode	Valget gennemføres i efteråret 2013.	Valget gennemføres i foråret 2013.	Valget gennemføres sommeren 2013.	Valgregulativ

Indtræden i bestyrelsen	De forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer indtræder i bestyrelsen på første ordinære generalforsamling efter gennemførelse af valget.	De forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer indtræder i bestyrelsen på første ekstraordinære eller ordinære generalforsamling efter valget.	De forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer indtræder i bestyrelsen senest 1 måned efter gennemførelse af valget ved afholdelse af en ekstraordinær generalforsamling.	Valgregulativ eller vedtægter
--------------------------------	---	---	--	-------------------------------

Bilag 5

DANVA notat: Anbefalinger - honorar for bestyrelsesarbejde i vand- og kloakforsyningsselskaber

Baggrund

Notatet skal synliggøre mulighederne for at vederlægge bestyrelsesmedlemmer i vand- og kloakforsyningsselskaber, der er selvstændige juridiske enheder. Med afsæt i en nylig, ministeriel undersøgelse vil gennemsnitsniveauet for de eksisterende honorarer blive angivet.

Anledningen til nærværende notat er den nationalpolitiske aftale om vandsektorens fremtid af 01.02.2007, hvor et centralt element er udskillelsen af de kommunale forsyninger. Derfor vil beskrivelserne i notatet typisk tage afsæt i forholdene for kommunalpolitikeres involvering.

Det skal bemærkes, at notatet er baseret på Betænkning om de styringsmæssige relationer mellem kommunalbestyrelsen og kommunale selskaber, som er udsendt fra Indenrigs- og sundhedsministeriet december 2006.

Afslutningsvis vil der være et afsnit med DANVA's anbefalinger

Juraen – kommunalpolitikeres mulighed for vederlag

Reglerne for vederlæggelse af kommunalbestyrelsesmedlemmer og borgmestere er fastsat i Lov om kommunernes styrelse og i en tilhørende bekendtgørelse.

Det er lovligt, at kommunalbestyrelsesmedlemmer ud over det faste vederlag efter Lov om kommunernes styrelse modtager vederlæggelse i form af f.eks. honorarer og diæter fra eksempelvis kommunale forsyningsselskaber, se §16 stk. 1 litra b i den nævnte lov. Det skal understreges, at der skal foreligge et særligt grundlag, hvorpå denne vederlæggelse sker. Dette kan eksempelvis være med afsæt i vedtægter eller en specifik generalforsamlingsbeslutning.

Fuldtidslønnede politikere kan også modtage vederlæggelse fra forsyninger udskilt som selvstændige juridiske enheder.

Juraen – regler om fastsættelse af vederlag for selskabers bestyrelsesmedlemmer

Der er flere regelsæt, som indeholder særlige regler om vederlæggelse for bestyrelsesarbejde i selskaber. I det følgende vil blot Aktieselskabsloven og forholdene for kommunale fællesskaber blive berørt.

Ifølge Aktieselskabslovens §64 kan bestyrelsesmedlemmer aflønnes med fast vederlag eller/og tantieme. Dette kan være fastlagt i selskabets vedtægter eller fastsættes årligt. Bemærk dog at det er selskabets generalforsamling, som skal tage aktiv stilling til emnet.

Størrelsen af vederlaget må ikke "overstige, hvad der anses som sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang, samt hvad der må anses for forsvarligt i forhold til selskabets og, i moderselskaber, koncernens økonomiske stilling".

Hvis bestyrelsen får honorar skal alle bestyrelsesmedlemmer, som udgangspunkt, have samme honorar, jf. lighedsgrundsætningen. Denne grundsætning kan dog fraviges, hvis arbejds art og omfang, gør dette sagligt begrundet (ex.vis formænd og næstformænd).

I forhold til kommunale fællesskaber (§60 selskaber) er der faste rammer for honoreringen, som tager afsæt i en cirkulæreskrivelse fra 1981.

Juraen – åbenhed

Uden for Offentlighedslovens anvendelsesområde finder vi – som udgangspunkt - selskaber, der er organiseret på privatretligt grundlag. Dette gælder dog ikke den virksomhed, som udføres af større el-, naturgas- og fjernvarmeforsyninger, se §1 stk. 2.

For indeværende er vand- og kloakforsyninger organiseret som selskaber ikke omfattet af den nævnte bestemmelse, hvorfor de ikke er forpligtiget til at offentliggøre honorarer.

Undersøgelse

I forbindelse med udarbejdelsen af Betænkningen om de styringsmæssige relationer mellem kommunalbestyrelsen og kommunale selskaber blev der lavet en undersøgelse af omfanget og niveauet for honorarer.

Der var 419 bestyrelsesposter i aktie- og anpartsselskaber, som var besat af repræsentanter for kommuner, amtskommuner, KL og Amtsrådsforeningen. Der blev oppebåret honorar i 61% af tilfældene (248) – hvor et honorar dog kunne dække flere bestyrelsesposter.

Når vi ser på de vederlagte bestyrelsesposter, er det således, at:

- Menige bestyrelsesmedlemmer i gennemsnit fik 23.533 kr.
- Næstformænd fik gennemsnitligt 49.500 kr. og
- Formænd fik gennemsnitligt 70.746 kr.

Undersøgelsen viste også, at honorarer i de statslige selskaber generelt er væsentligt højere end i selskaber med kommunal deltagelse. Dette kan forklares med, at de statslige selskaber dels typisk er væsentlige større – hvilket har betydning for ansvaret og arbejdsbyrden – dels en rekruttering blandt personer med erhvervsmæssig baggrund, der måske kunne have valgt bestyrelsesposter i private selskaber. Det er således, at tilsvarende private selskaber vil have et endnu højere honorarniveau.

Anbefalinger fra DANVA

DANVA er af den opfattelse, at man skal være positiv stemt i forhold til at give vederlag – herunder honorar – til bestyrelser for vand- og kloakforsyninger organiseret som selskaber.

DANVA arbejder nemlig på, at der skal ske en øget professionalisering af vand- og kloakforsyningerne. Ud over at dette indebærer et fokus på de ansattes kompetencer og kvalifikationer – er det naturligt, at der også gøres ekstra overvejelser om sammensætningen af forsyningens bestyrelse. Det er foreningens vurdering, at bestyrelser med så bred en indfaldsvinkel (kvalifikationsmæssigt) som muligt er ideelle – herunder indsigt i samfunds-, forsynings-, miljø- og/eller økonomiske forhold. Specielt for forsyninger (holdingselskaber), hvor der er sideordnede aktiviteter, kan der med fordel også indtænkes bestyrelsesmedlemmer med erhvervsmæssig indsigt.

Endvidere gør følgende betragtninger sig gældende:

- Et honorar kan anspore til at tage hvervet og til at være aktiv både i forberedelsen af bestyrelsesmøderne og på bestyrelsesmøderne.
- Der er tale om en personlig arbejdsindsats – og et bestyrelsesansvar – som kan have en væsentlig størrelse. Dertil kommer at arbejdsindsatsen hos flere forsyninger synes at have en størrelse, som ligger ud over, hvad der kan forventes dækket af dels det faste honorar, som kommunalbestyrelsesmedlemmer får med afsæt i Lov om kommunernes styrelse dels diæter for mødedeltagelse.

Såfremt der anvendes honorarer vil DANVA anbefale, at der er offentlighed omkring disse. Dette vil medvirke til at undgå mytedannelser og misforståelser.

sv/071207

Godkendt af DANVAs bestyrelse

Bilag 6

DANVA notat: Anbefalinger - inhabilitet i forsyningernes ledelse

Baggrund

Dansk Vand- og Spildevandsforening, DANVA, har i 2007 anmodet Lett Advokatfirma om at lave et notat om inhabilitet.

I notatet er der fokus på en række situationer, hvor der kan tænkes at være en risiko for inhabilitet i forbindelse med personsammenfald mellem på den ene side medlemmer af kommunalbestyrelsen og kommunale embedsmænd – og på den anden side medlemmer af kommunalt ejede selskabers bestyrelse, direktion eller ledelse.

DANVA vurderer, at det er vigtigt, at kommune- og forsyningsfolk forholder sig aktivt til emnet. Ikke alene skal organiseringen og rammerne for beslutningerne være juridisk korrekte – klare udmeldinger fremmer ligeledes tilliden til de fremtidige beslutningstagere.

DANVAs bestyrelse drøftede emnet i 2007 – og har efter en fornyet drøftelse i december 2009 revurderet sine anbefalinger. Foreningen vil således i det følgende tydeliggøre sine aktuelle anbefalinger.

Det juridiske notats indhold

Notatet om inhabilitet af 16.11.2007 fastslår indledningsvis, at kommunalbestyrelsen, som en konsekvens af kommunens rolle som aktionær, som sådan ikke bliver myndighedsinhabil i relation til beslutninger, som angår selskabet.

Dernæst vurderes såvel generel som speciel inhabilitet. Generel inhabilitet kan ses som en overbygning på reglerne om speciel inhabilitet, hvilket betyder, at en person ikke kan have et job i en forvaltning, hvor personen ofte eller i meget betydningsfulde sager vil være afskåret fra at udføre funktionen på grund af speciel inhabilitet. Speciel inhabilitet angår de situationer, hvor en person som følge af en aktuel eller potentiel interessekonflikt skal undlade at involvere sig i forvaltningens behandling af en konkret sag.

Hovedreglen er, at kommunalbestyrelsesmedlemmer eller kommunalt ansatte ikke er inhabile, selv om de er udpeget af eller indstillet af kommunalbestyrelsen til at være medlemmer af bestyrelsen i et aktie- eller anpartsselskab.

Undtagelser vil kunne opstå i konkrete sager:

- Kommunalbestyrelsen skal tage stilling til den pågældendes varetagelse af sit bestyrelseshverv.
- Kommunalbestyrelsen udøver tilsyn – ud over det overordnede økonomiske tilsyn med selskabet, der følger af kommunens ejerskab – eller kontrolvirksomhed i forhold til selskabet (myndighedsudøvelse).
- Kommunalbestyrelsesmedlemmet er bestyrelsesformand i selskabet, og der kan være tvivl om, hvorvidt den pågældende ved kommunalbestyrelsens behandling af sagen alene vil varetage saglige, offentlige interesser.
- Kommunalbestyrelsen og selskabet indgår privatretlige aftaler.

Notatet uddyber emnet myndighedsudøvelse via konkrete eksempler (planlægning, tilladelser og tilsyn). Vurderingen er, at tilladelsessituationer som oftest vil kunne medføre inhabilitet – i modsætning til planlægnings- og tilsynsfunktioner.

Den juridiske vurdering er endvidere, at inhabilitet oftest vil optræde, når der er person-sammenfald i den daglige ledelse – det vil sige hos kommunen og selskabet.

DANVAs anbefalinger

Foreningen lægger vægt på, at adskillelsen mellem myndighed og drift – skal være så entydig som mulig. Dette fremmer dels de respektive parter afklaring af deres roller dels den generelle tillid til beslutninger, som tages hos såvel forsyningselskabet som i kommunen. Foreningen er dog samtidigt opmærksom på, at der for nyudskilte selskaber kan være lokale vurderinger, som peger på en overgangsløsning i forhold til valg af selskabsdirektør.

Det er ikke foreningens opfattelse, at det generelt må frarådes, at kommunalbestyrelsesmedlemmer vælges som bestyrelsesmedlemmer i forsyningselskabet. Men foreningen kan ikke anbefale valget, hvis den pågældende person også er medlem af det kommunale udvalg, som har særlige relationer til forsyningsområdet.

Foreningen vil endvidere anbefale, at der ved ansættelse af direktionen i et kommunalt ejet vand- og/eller spildevandsselskab vælges en person, der ikke samtidigt har et ansættelsesforhold i ejerkommunens forvaltning hvor vedkommende ofte behandler sager, der har tilknytning til forsyningselskabet.

Det er endvidere DANVAs holdning, at embedsmænd, der er udpeget til en selskabs-bestyrelse ikke medvirker i forvaltningens behandling af sager af betydning for dette selskab.

Godkendt af DANVAs bestyrelse den 15. januar 2010.